

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206076

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. T 309
R 19 Bh

Accession No. T 4380

Author రంగారావు, కేశవుపాణి

Title ఇతిహాసాన్నియాల సూత్రాలు 1955

This book should be returned on or before the date last marked below.

అన్ని హక్కులూ
రచయితవి

వెల
రు. 0-12-

తొలికూర్పు : వెయ్యి ప్రతులు
ముద్రణ : లక్ష్మీ ఆర్ట్స్ ప్రింట్స్, గుంటూరు
ప్రచురణ : జనవరి 1955

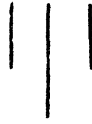
ప్రతులకు

అరుణోదయ ప్రచురణాలయం

అమృతలూరు పోస్టు, గుంటూరు జిల్లా

★

అంకితం

విశాలాంధ్రలో ప్రజారాజ్య స్థాపనకై

వీరోచితంగా పోరాడే

విప్లవ యోధులకు

★

విషయ సూచిక

1.	భాషలు	7
2.	భాషాకూటములు	7
3.	ఒకే మూల భాషా?	12
4.	భాషాశాస్త్రం	14
5.	భాషా బోధనలో భాషాశాస్త్ర వర్ధతి	16
6.	భాషాశాస్త్ర ప్రయోజనాలు	17
7.	వివిధ గణాల-తెగల-భాషల సమ్మేళనం	19
8.	ఇంగ్లీషు-తెలుగు సాదృశ్యాలు	28
9.	భాషా శాస్త్రం-భాషాధ్యయనం	30
10.	చరిత్ర-చారిత్రకాధారాలు-భాష	32
11.	భాషా సంబంధ నిర్ణయం	33
12.	భాష అంటే?	35
13.	భాషాత్పత్తి	35
14.	ధాతువులు-నామములు	37
15.	భాషలు-నిర్మాణ భేదాలు	39

16.	భాష-వర్గభేదం	41
17.	భాష-పునాది-పై కట్టడం	44
18.	భాషా పరిణామం	46
19.	పరిణామకారణాలు	49
20.	పరిణామ సూత్రాలు	51
21.	ధ్వని పరిణామ సూత్రాలు	52
22.	సంస్కృతం-మూల భాష	53
23.	భాషలు-పాఠస్పరిక ప్రభావం	54
24.	అర్థ పరిణామం-శబ్దార్థ శాస్త్రం	57
25.	ప్రజలు-పండితులు	60
26.	లిపి పరిణామం	61
27.	వర్గ సమాజాలు-భాషలు	64
28.	సోషలిస్టు వ్యవస్థ-భాషలు-ప్రపంచ భాష →	66
29.	సమాన పదకోశాలు (Esperanto - ఆ Idea)	68
	ఆధారాలు	71

భాషలు

నేడు ప్రపంచంలో భాషలు సుమారు మూడువేల (3000) కు పైగా ఉన్నాయి. ఇందులో అధిక సంఖ్యాకులు మాటాడుతుండే పదమూడు పెద్దభాషల్లో అగ్రస్థానం చైనా (హాన్ - హూణ్!) భాషది (55). దాదాపు ప్రపంచమంతటా వ్యాప్తమై చైనాభాషతరువాత ఎక్కువమంది మాటాడేభాష ఇంగ్లీషు (25). అనుపిమ్మట హిందీ - ఉర్దూ (20) స్పానిష్ (14) రష్యన్ (12) జర్మన్ (8) జాపనీస్ (8) ఫ్రెంచి (7) బెంగాలీ (6) వగైరా భాషలు వరుసగా అధిక సంఖ్యాక ప్రజలచే భాషించబడుతున్నాయి.

భాషా కుటుంబాలు

ఈ వివిధభాషలను కొంతవఱకు పరిశీలించిన భాషా శాస్త్రజ్ఞులు ప్రకృతి-ప్రత్యయ సామ్యమునుబట్టి, తదితర వ్యాకరణ సామ్యాన్నిబట్టి వీటిని (1) ఆర్య (ఇండో-యూరపియన్) (2) సెమిటిక్ (3) హమిటిక్ (4) టురేనియన్ (ఊరల్-అల్టై యిక్) లనే నాలుగు కుటుంబాలుగా విభజించి యున్నారు.

I ఆర్య (ఇండో-యూరపియన్) భాషలు : 'సెటమ్' భాషలనీ, 'కెంటుమ్' భాషలనీ రెండురకాలుగా వ్యవహరించబడుతున్నాయి.

'సెటమ్' భాషలు - i ఆర్యన్, ii ఆర్మీనియన్ iii క్లాబ్జో స్లవోనిక్, iv ఆల్బేనియన్ భాషలు.

‘కెంటుమ్’ భాషలు- i ట్యూటనిక్ (జర్మనిక్), ii కెల్టిక్.
iii గ్రీక్ iv లాటిన్ భాషలు.

పై ఎనిమిది శాఖలు (stocks) ను శాఖోపశాఖలు (branches)గా చీలి ఈ క్రిందివిధంగా అనేకాధునిక ఆసియా ఐరోపా భాషలకు మూలములైనవి.)

ఆర్యశాఖ:- i భారతీయ వైదిక వ్యావహారిక భాషలు,
ii ఐరోసియన్ అనెస్తా భాషలుగా చీలింది.

భారతీయ వైదిక భాషనుంచి, ఆనాటి వ్యావహారిక భాషలనుంచి క్రమేణ సంస్కృత ప్రాకృత భాషలునూ, అవి అనేక మార్పులు జరిగినమీదట 1 హిందీ, 2 బెంగాలీ, 3 పంజాబీ, 4 మరాఠీ, 5 గుజరాతీ, 6 సింధీ, 7 ఒరియా, 8 అస్సామీస్ మొ|| ఆధునిక ఉత్తర హిందూస్థాన భాషలుగానూ పరిణమించాయి.

ఐరోసియన్ భాషనుంచి ఆధునిక పర్షియన్, ఆఫ్ఘన్, తాజిక్, ఉజ్బెక్, బెలూచీ మొ|| మధ్య వషియా భాషలు ప్రాచుర్యపించాయి.

కాల్టో-స్లావనిక్ శాఖ :- ఇది ముఖ్యంగా తూర్పుయూరప్సుకు సంబంధించినది. 1 రష్యా, 2 లిథుయేనియా, 3 పోలాండు, 4 సెర్బియా, 5 బల్గేరియాలలోని భాషలునూ, 6 హంగరీ, 7 నోవోమియూలలోని 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 భాషలునూ మాటాజీ భాషలును ఈ తెగలో చేరుతాయి.

ట్యూటనిక్ శాఖ:- i స్కాండినేవియన్ ii గోథిక్ భాషలుగా చీలింది.

i] స్కాండినేవియన్ భాషలు : 1 వస్లాండిక్ 2 స్వీడిష్
3 నార్వీజియన్ 4 డేనిష్.

ii] గోథిక్ భాషలు :- 1 జర్మన్ 2 ఫ్రోయన్ 3 డచ్
4 ఫ్లెమిష్ 5 శాక్లన్ 6 ఇంగ్లీషు.

కెల్టిక్ శాఖ :- 1 గాలిక్ ii కెల్మిక్ తేక కేంబ్రియన్.

i గాలిక్ భాషలు :- 1 బ్రిష్ 2 హైలాండ్స్కాచ్ 3
మాంకస్ (మాన్ ద్వీపభాష)

ii కెల్మిక్ భాషలు :- 1 వెల్ష్ 2 గోన్నెష్ 3 బ్రెటన్.

లాటిన్ శాఖ :- 1 ఇటాలియన్ 2 ఫ్రెంచి 3 స్పానిష్
4 పోర్చుగీస్.- వీటిని గోమన్స్ తేక గోమనిక్ భాష
లంటారు.

II సెమిటిక్ భాషలు : 1 హెబ్రూ 2 చాల్డైక్ 3 ఫోనిషి
యన్ 4 సిరియాక్ 5 ఆరబి 6 మార్బ్టిక్ 7 ఎథియోపిక్
మొదలయినవి.

III హమిటిక్ భాషలు : 1 ప్రాచీన ఈజిప్షియన్ 2 కోప్టిక్
భాషలు.

IV తురేనియన్ (యూరల్-ఆల్టాయిక్) భాషలు: i సిథియన్

ii ద్రవిడియన్ iii మలయిక్ తేక మెటె-పొలినీషియన్
తేక ఓషిక్ iv దర్జిక్ v మొండా మొలవర్గాల భాషలు.

i సిథియన్ వర్గం: 1 ఫిన్నిష్ 2 లాప్టిష్ 3 హంగేరియన్
4 తుర్కిష్ 5 మంగోలియన్ 6 ముచూ.

ii ద్రవిడియన్ వర్గం: 1 తెలుగు 2 కన్నడం 3 తమిళం
4 మళయాళం 5 తుళు 6 కొడగు 7 తొద 8 కోత
9 కురుఖు 10 మల్తా 11 గోంది 12 కుళి 13 కోలామీ
14 బ్రాహూకు 15 జావనీస్ 16 కొరియన్ మొ॥
ఈశాన్యాసియా భాషలు.

iii ఓషనిక్ వర్గం: 1 మలాకా 2 ఇండోచైనా 3 ఇండో
నీషియా 4 ఆస్ట్రేలియా 5 దక్షిణాఫ్రికా 6 చైనా
7 నయాం 8 బర్మా 9 టిబెట్ 10 దక్షిణ-అమెరికాల
లోని భాషలు 11 స్పెయిన్-ఫ్రాన్సుల్లోని బాస్క్ భాష
మొ॥ ఈ దేశాల్లోని ఆదిమ నివాసులను, మధ్యభారతం,
బెంగాల్ మొ॥ చోట్ల ఉన్న ఇండియాలోని ఆదిమ నివాసుల
(ముండాలు, నాగులు, సంతాలుల)ను మంఘ్రోక్ టేగలని
శాస్త్రజ్ఞులు భావిస్తున్నారు. ఈ టేగలకు, వీరి భాష
లకు గల సారస్పరిక సంబంధాలను గూర్చి ఇంకో ధిక పరి
శోధన అవసరం. చైనాలో ప్రధానంగా ఒక్క చైనా
(హన్) భాషనే సుమారు 55 కోట్ల ప్రజలు మాట్లాడు
తున్నారు. హన్ జాతికాక చైనాలో ఇంకో పది ఇతర
అల్పసంఖ్యాక జాతులున్నాయి.

iv దర్దిక్ వర్గం: 1 బ్రాహూకు 2 పక్షి 3 షీనా

v ముండావర్గం: సవర భాష మొ॥

ఆర్యభాషలు (ఇ.యు.భా.) ప్రపంచ భాషలన్నింటిలోకి
బాగా అభివృద్ధి (ఉత్తమ శ్రేణికి) చెందినవి. పరిపక్వతకు,
వైవిధ్యానికీ, పదసంపదకూ, సారస్వత విస్తృతికి పేరొందినవి.

ప్రపంచ జనాభాలో దాదాపు సగంమంది యీ భాషలు మాట్లాడేవారే. ఇవి ప్రపంచమంతటా అనేక ప్రాంతాల్లో బహుళ వ్యాప్తి గాంచినవి. ఇందుకు ఆధునిక రాజకీయ భాగోళిక చారిత్రకాది కారణాలన్నో వివిధ చారిత్రక దశల్లోనూ, యుగాల్లోనూ పనిచేశాయి. తత్ఫలితంగా ద్రావిడభాషల్లాంటి తదితర భాషాకుటుంబాలమీద కూడా యీ కుటుంబానికి సంబంధించిన భాషలప్రభావం హెచ్చుగాపడింది. అటుపిమ్మట సెమిటిక్ భాషలు వస్తాయి. చైనా భాషకూడా అతి ప్రాచీనమైనది. అందులో అతిప్రాచీనమూ అత్యంతవిపులమూ అయిన సారస్వతం ఉంది. భారతీయ భాషాసంస్కృతుల ప్రభావం ఇందులో సువ్యక్త మవుతోంది.

పై భాషాకుటుంబాలలో ఇండో-యూరపియన్ భాషా కుటుంబంలో మాత్రమే తగినంత పరిశోధన జరిగింది. పాశ్చాత్య పండితులు అందులోనూ గ్రీక్, లాటిన్, ట్యూటన్, ఆర్య శాఖలందు మాత్రమే విశేషకృషి గావించారు. స్లావ్ శాఖలో గానీ, మధ్యపషియా భాషల్లోగానీ వారు తగినంత పరిశోధన చేయలేదు. అంచేత చాలామంది పాశ్చాత్య భాషాశాస్త్ర వేత్తలు ఆర్య, సెమిటిక్ కుటుంబాలుగాక మిథతాప్రపంచ భాషలన్నింటినీ 'తురేనియన్' కుటుంబంలో చేర్చివేశారు.

ఈవిధంగా వివిధవర్గాలను 'తురేనియన్' కుటుంబంగా పేర్కొనడం కొంతమంది భాషాశాస్త్రజ్ఞులకు ఇష్టంలేదు. అందుచేత వీరవర్గాలను వేరువేరు కుటుంబాలుగా పేర్కొన్నారు. 'పీలే' చెప్పినట్లు ఈభాషలన్నీ స్పష్టప్రత్యయ (Aggluti-

native) భాషలు కావడంలోనూ, వీటిని మాటాడే వివిధ తెగల్లో జాతులుగా పరిణమించిన చైనా, ద్రావిడాది తెగలు తప్ప మిగతావి చాలవరకు నేటికీ సంచార తెగలై, ఆర్థిక, నాంఘిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక నిర్మాణాన్ని, భాషాలిపి సారస్వత నిర్మాణాన్ని తీర్చి దిద్దుకోక పోవడంలోనూ, పద వాక్యాది భాషానిర్మాణంలోనూ దప్ప ఒకే కుటుంబానికి చెందినవని చెప్పడానికి వీల్లేనంతగా వరస్పర విభిన్నాలుగా యిందలి వివిధవర్గాలు కన్పిస్తున్నాయి. అయినా, ఇంకా ఎంతో పరిశోధన చేసిచూడడం అవసరం.

రష్యన్ భాషాతత్వవేత్తలు తమభాషలనుగురించి చేసిన అమూల్యకృషిమన కిటీవలివరకు లభించలేదు. అలాగే ఆధునిక చైనా పండితుల భాషాకృషి సయితం ఇంతవరకు పూర్తిగా లభించలేదనే చెప్పాలి.

ఒకే మూలభాషా?

ప్రపంచ మూలభాషలన్నీ ఒకే మూల భాషనుంచి ఉత్పన్నమయ్యాయనే కొందరి భావనను-అందుకు తగిన ఆధారాలు ఇంకా పూర్తిగా లభించక పోవడంవల్ల భాషాశాస్త్రజ్ఞులు ఇంతవరకు ఇదమిథమని తేల్చలేకున్నారు.

మానవజాతి మొదట ప్రపంచంలో ఒకేచోట పుట్టించిన, అక్కడినుంచి నలువైపులకు విస్తరించినదనేవాదం, ఋజువై పూర్తిగా యథార్థమయితే, ప్రపంచకూడా ఒకే మూలభాషనుంచి ఉద్భవించాయనేది కొంతవరకు ఒప్పుకోవచ్చు. మొట్టమొదట మానవజాతి ఇరాన్-పామీర్ ప్రభూమల మీద

పుట్టించని పౌరాణికగాధలు తెలుపుతున్నాయి. అందుకు కొన్ని నిదర్శనాలుకూడా లభిస్తున్నాయి. పైని పేర్కొన్న నాలుగు భాషా కుటుంబాలకు సంబంధించిన వివిధ తెగలు మొదట్లో దాదాపు ఈ పరిసరాలనుంచే ప్రపంచమంతటా విస్తరించాయని తెలిసినంతవరకు మానవజాతి చరిత్ర చెప్పుకోంది. నేటి మధ్య ఏషియా భాషల్ని పరిశీలిస్తే, అవి ఐ రేనియన్, తు రేనియన్, సెమిటిక్ భాషల సమ్మేళన ఫలితాలని తెలుస్తోంది. కాని, ఇప్పటికి త్రవ్వి తెలుసుకొన్నంతవరకు ప్రాచీనమానవుల పుర్రెలు, ఎముకలు, కంకాళాలు చైనా, జానా, ఆఫ్రికా, యూరప్ మొ|| చోట్ల దొరుకాయి.

ఆధునిక మానవజాతి శాస్త్రజ్ఞులు మానవుల్ని వారి ముఖ్యవయవ నిర్మాణాన్ని బట్టి ఏడు రకాలుగా విభజిస్తున్నారు. 1] ఆర్యజాతి (100-110) 2] మంగోలుజాతి (76) 3] ఆస్ట్రలాయిడులు (16) 4] నీగ్రోజాతి (12) 5] సెమిటికులు (12) 6] మలయనులు (11) 7] ద్రావిడులు (10)

మన ప్రాచీనులు ఈక్రిందివిధంగా వివిధ ఆదిమ శిశువులను దేవయోనులు (సహజ జాతులు) గా పేర్కొన్నారు—

“విద్యాధరో_అప్పరో యక్ష రక్షో గంధర్వ కిన్నరాః।
విశాచో గుహ్యక సిద్ధో భూతో_మీ దేవయోనయః”

1) విద్యాధరులు=ఆర్యులు? 2) అప్పరసలు=అవగ దేశ స్థులు-(ఆఫ్ఘన్సు) తుషారజాతులు? 3) యక్షులు=‘యచ్ఛీ’లు=జకులు(czechs?) ఆక్సన్ లేక జక్సార్టిన్ నదీతీరపు(పచ్చని) మంగోలులలో ఒక తెగవారు-మన జాతికి మూల శిశువులలో ఒకటి.

- 4) రక్షన్సులు = రాక్షసులు, కిర్కి, జలు (అసురులు = అస్సీరియనులు)
- 5) గంధర్వులు = గాంధారులు - కాంధహార్ ప్రాంతపువారు
- 6) కిన్నరులు = చిన్న (పొట్టి) మనుషులు - ఇప్పటికీ హిమాలయ ప్రాంతాల్లో నివసించే కొన్ని వామన ఆదివాసి తెగలు
- 7) పిశాచులు = పైశాచీభాష మాట్లాడే దర్దిక్ మొదలగు తెగలవారు
- 8) గుహ్యకులు - స్థూర్ఖాలు? (కింపురుషులు - నేపాలువారు)
- 9) సిద్ధులు - సిద్ధయనులు 10 భూతాలు - భూటాన్ ప్రాంతీయులు.

భాషా శాస్త్రం

భాషాశాస్త్రమనగా భాషలను గురించిన శాస్త్రం. ఒక భాషయొక్క పరిణామాన్ని, దాని స్వరూప స్వభావాలను, దాని చరిత్రను సరిగా చూపించేదే భాషాశాస్త్రం.

[i] వర్ణనాత్మక వ్యాకరణం (డిస్క్రిప్టివ్ గ్రామర్) [ii] సాదృశ్యాత్మక వ్యాకరణం (కంపారిటివ్ గ్రామర్) [iii] చారిత్రక వ్యాకరణం (హిస్టారికల్ గ్రామర్) అని వ్యాకరణం మూడు రకాలుగా ఉంటుంది. భాషాశాస్త్రమనగా యీ మూడు రకాల లక్షణాలు గలిగిన పరిపూర్ణమైన వ్యాకరణ మన్నమాట. పై వాటిలో ఏ ఒక్కదానిలో మాత్రమే కూడు కొన్నా అది అసమగ్రమే అవుతుంది.

ముఖ్యంగా భాషయొక్క చారిత్రక పరిణామాన్ని స్పష్టీకరించేది భాషాశాస్త్రం.

భాషాశాస్త్రం ముఖ్యంగా 17వ శతాబ్దంనుంచి ఒక ప్రత్యేక శాస్త్రంగా అభివృద్ధి గాంచింది. ఐరోపా పండితులు ఆసియా జాతుల కోసీ, వారి భాషల కోటి, ముఖ్యంగా

సంస్కృత భాషతోటి, తదితర భారతీయ భాషలతోటి సంబంధ మేర్పరచుకొని, ఆయాభాషలను తరచి చూచినఫలితంగా ఈ భాషాశాస్త్ర మూలసూత్రాలను కనుగొనడం సాధ్యమయింది.

సంస్కృత భాషాపరిచయం కలుగకముందు పాశ్చాత్య వండితులు తమ భాషలన్నీ గ్రీకు ల్యాటిన్ భాషలనుంచీ పుట్టాయనీ, అవి హీబ్రూ(బైబిల్ భాష) నుంచి జనించాయనీ సిద్ధాంతీకరిస్తూ ఉండేవాళ్లు. ఏమంత సంబంధంలేక పోయినా ఏదో విధంగా హీబ్రూభాషతో ముడిపెట్టుకొంటూ ఉండేవాళ్లు. ఇక సంస్కృతభాషను అధ్యయనం చేసిన పిమ్మట మొదట్లో అవి సంస్కృతంనుంచి ఉత్పన్నమైనవనీ, ఇంకా నిశితంగా పరిశీలించిన మీదట తమ భాషలు సంస్కృతభాషా కలిసి ఒక మూలభాష నుంచి జనించినవనీ గ్రహించి భాషాశాస్త్ర రచనకు పూనుకొన్నారు. ముఖ్యంగా హెర్డర్, బాప్, గ్రీమ్, రాస్కె, మాక్స్ ముల్లర్ మొదలయిన జర్మన్ వండితులే విషయంలో ఎక్కువ కృషిసల్పారు. సుదీర్ఘ కాలంనుంచి తమ్ము వేధిస్తున్న భాషా సమస్యను పరిష్కరించడానికి మూల కారణమైన సంస్కృత భాషను వేనోళ్ళి ఉగ్గడించారు. సర్ విలియం జోన్స్ అనే భాషాశాస్త్రవేత్త భాషాశాస్త్రమున సంస్కృతము ప్రాధాన్యమును గూర్చి యీక్రింది విధంగా ప్రస్తావించారు.

“ సంస్కృత భాషాప్రాచీనత విషయమై ధీదాభిప్రాయాలుండ వచ్చును. కాని, దాని నిర్మాణ మద్భుతమైనది. అది గ్రీకు భాషకంటె సంపూర్ణమైనది. ల్యాటిన్ కంటె శబ్ద

సంపద యందు విశాలమైనది. గ్రీక్, ల్యాటిన్ భాషలు రెంటి కంటె ఎక్కువ సంస్కారము నొందినది. దానిని, ఈరెండు భాషలకును క్రియాధాతువుల విషయమునను, వ్యాకరణ రూపముల విషయమునను దగ్గఱసంబంధము గలదు. ఈసంబంధం యాదృచ్ఛికంకాదు. భాషాశాస్త్రజ్ఞుడి మూడుభాషలను గరిష్టోన్నతపుడవి యన్నీ ఏకమాతృకనుంచి ఉత్పన్నము లైనవని తలచకుండా ఉండదు. ఆమాతృక నేడు లేకపోవచ్చు. ఇట్లే గాథిక్, కెల్టిక్ భాషలుకూడా సంస్కృతంతో సాజాత్యం కల్గినవని ఊహించుకోవచ్చు. ప్రాచీన పెర్షియన్ భాష కూడా ఈ కుటుంబానికి చేరినదనే చెప్పవచ్చు."

“ సంస్కృతభాషా పరిచయంలేని భాషాశాస్త్రజ్ఞుడు గణితశాస్త్రము తెలియని జ్యోతిషుని వంటివాడ”ని మాక్సు ముల్లర్ ఉద్ఘోషించాడు.

అంతేగాక, అనేక విషయాల్లో సంస్కృతం మూల భాషకు దగ్గఱగా ఉంటుందని చెప్పవచ్చు.

భాషా బోధనలో భాషాశాస్త్ర పద్ధతి

భాషాబోధనలో ఇటీవల నవీన పద్ధతులు చాలా వచ్చాయి. భాషాశాస్త్రపద్ధతి ఒక ప్రత్యేక భాషాబోధనా పద్ధతిగా యింతవరకు గుర్తించబడకపోయినా, దీని నొక ప్రత్యేక పద్ధతిగా గుర్తించి, ఆధునిక పద్ధతుల్లో ఒకటిగా ప్రవేశపెట్టి దీనికి తగిన ప్రాముఖ్యత యివ్వవలసి వున్నది. భవిష్యత్తులో

దీని ప్రాముఖ్యత మరి హెచ్చుతుంది. ఈ పద్ధతిని గురించి యిక్కడ కొంత వివరిస్తాను.

కాలక్రమేణ వివిధ తెగలు, జాతులు సమ్మిలితములై వేరువేరు ప్రాంతాల్లో వేరువేరు జాతులుగా మారియుండడం వల్ల, మారుతూ ఉండడంవల్ల ఆ తెగలు, జాతులలో బాటలు వాటి భాషలుకూడా కొంతవరకు మారడం సహజం. మూల పదాలు, వ్యాకరణ వ్యవస్థలోమాత్రం అవసరమైతేతప్ప అంత త్వరగా పెద్ద మార్పులేవీ రావు. అందుచేత భాషాశాస్త్రం ఒక భాషలోని వివిధ చారిత్రావస్థలను ప్రతిపాదించడంవల్ల అది చరిత్రాత్మక శాస్త్ర మవుతుంది.

భాషా శాస్త్ర ప్రయోజనాలు

ఒక భాషకు సంబంధించిన ఒక ప్రత్యేకావస్థను వర్ణించే వర్ణనాత్మక వ్యాకరణం అంటే అందలి సర్వావస్థల పరిణామ క్రమాన్ని నిరూపించే చారిత్రక వ్యాకరణం, దానికంటే సజాతీయ భాషాసాధర్మ్య వైధర్మ్య ప్రదర్శకమైన సాధుశ్యాత్మక వ్యాకరణం భాషాతత్వబోధనలో ఎక్కువ ప్రయోజనకారి అవుతుంది. భాషాశాస్త్రంలో ఈ త్రివిధమైన వ్యాకరణం అంతర్గత మవడంవల్ల ఏ ఒక భాష తత్వాన్ని వెలునుకోవాలన్నా ఆ భాషతాలూకు భాషాశాస్త్రాన్ని అధ్యయనం చేయవలసి వుంటుంది. అంతేకాదు. తెలుగులాంటి ద్రావిడభాషకుటుంబానికి సంబంధించిన భాషను సరిగా అర్థం చేసుకోవాలంటే అది ఎక్కువభాగం తత్పమ, తద్భవషడబాలంతో నిండిన దున, ఆర్యభాషాచరిత్రను గూడా శ్రద్ధతో అధ్యయనం చేయ

వలసివుంటుంది. అందులోకూడా ఇంజో-యూరపియన్ భాషల్లో బహుళవ్యాప్తి (ప్రచారం) గల ఇంగ్లీషు, హిందూస్తానీ, రష్యన్ మొదలయిన భాషల్లోని పదజాలంతో మన తత్సమ తద్భవ పదజాలాన్ని పోల్చుకొని చూచుకోవడం అత్యంత ప్రయోజనకారి అవుతుంది.

కనుకనే, నేడు ఈ భాషాశాస్త్ర మూల సూత్రాలను గ్రహించడంవల్ల పాఠకులకు ముఖ్యంగా ఈ దిగువ ప్రయోజనాలు కలుగగలవు.

1. మానవ సమాజ చరిత్రను సమగ్రంగా అర్థం చేసుకోవచ్చు.
2. వివిధజాతుల సంబంధాల చరిత్రను అవగాహన చేసుకోవచ్చు.
3. భాషాభివృద్ధి సూత్రాలు గుర్తించవచ్చు.
4. ఆయాభాషల మూలపదాల ప్రకృతి-వికృతుల, ప్రాతిపదిక-ప్రత్యయాల వాక్యనిర్మాణాది వివిధ వ్యాకరణాల శాస్త్రీయ చారిత్రక విజ్ఞానం సంపాదించవచ్చు.
5. వివిధ జాతుల సామరస్యానికి, అంతర్జాతీయతాభివృద్ధికి దోహదమవుతుంది.
6. భాషల విషయంలో చారిత్రకదృష్టి ఏర్పడుతుంది.
7. విద్యార్థులు, ప్రయోజనులు సాదృశ్యాత్మకంగా వ్యాకరణాన్ని అధ్యసించడానికి వివిధ భాషలను త్వరితంగా నేర్చుకోడానికి వీలు అవుతుంది.

వివిధగణాల తెగల భాషల సమ్మేళనం

అంతేకాదు. ప్రపంచంలోని వివిధదేశాలు, వేరువేరు తెగలు, విభిన్నజాతులూ అనేక శతాబ్దాల నుంచి సహస్రాబ్దాలనుంచి పరస్పరం ఆర్థిక రాజకీయ సాంఘిక సాంస్కృతికాది బహువిధసంబంధాలు కలిగి ఉన్నాయి. బానిసత్వ, అర్థబానిసత్వాలద్వారా వ్యవసాయం, వివిధవృత్తులు, పరిశ్రమలు మొ॥ ఉత్పత్తి కార్యక్రమం కొన సాగించడం, వలసపోవడం, వ్యాపారాలు చేయడం, దండయాత్రలు చేయడం, రాజ్యాలు, అధిని వేశాలు సామ్రాజ్యాలు స్థాపించడం, వివిధగణాలు, తెగలు, జాతులు పరస్పరం సాంకర్యం నెఱపడం, మత సాంస్కృతిక ప్రచారాలు సల్పడం ఇలాంటివే. ఈ సంబంధాల హెచ్చుతగ్గులను బట్టి ఆయాగణాల, తెగల, జాతుల భాషలు ఎన్నోరకాల పరిణామాలకు, సారస్పరిక ప్రభావాలకు గురి అయ్యాయి. నేడు ప్రతిభాష ఈ చారిత్రక సాంఘిక సంబంధాలవల్ల తదితర ప్రాంతీయ, దేశీయ, విదేశీయ భాషలతో పలుమారులు, పలు రకాలుగా సంకీర్ణమై వున్నది. ఒకేభాషలోని అత్యవసర మూలపదజాలంలోనూ. వ్యాకరణ రీతుల్లోనూ వైవిధ్యం, వైచిత్ర్యం కాన్పించడానికి ఇదే కారణమై వుంటుంది. అందు చేతనే వివిధభాషలూ వేరువేరు చారిత్రక పరిణామ దశలలో కన్పిస్తున్నాయి. ఉదాహరణకు మన తెలుగుభాషను తీసుకొని పరిశీలించే సందర్భంలో ఈ దిగువ చరిత్రాంశాలను విచారించ వలసి ఉంటుంది.

1. ఆర్యులకంటె ద్రావిడులు (తెలుంగులు) కొన్ని వేల సంవత్సరాలకు పూర్వమే మధ్యఆసియానుంచి మనదేశం వచ్చి నట్లు ఇప్పటికీ మనదేశమంతటా అక్కడక్కడా దిగబడిన ఆదివాసి ద్రావిడ తెగలు, వారిభాషలు, ఆచార వ్యవహారాలు సంప్రదాయాలు, జాతీయాలు, సామెతలు, జానపద గాధలూ, శాఖాగోత్ర నామాలు వగైరా సామ్యాల్నిబట్టి నిర్ణయించుకోవచ్చు. ఆర్యులు తమలో లీనం చేసుకొన్నవారిని విడిచి పెట్టినా, దేశం మొత్తంమీద సగానికిపైగా అనార్య, ద్రావిడ (ఆసుర) సంతతివారేనని చెప్పవచ్చు. దాక్షిణాత్యులలో చాల భాగం, దేశవ్యాపితంగాఉన్న హరిజనులు, షెడ్యూల్డు తరగతి వారు, ఆదివాసులైన అడవి కొండజాతులవారు, శూద్రులు మొ||వారిందులో చేరతారు. మొత్తంమీద ఇన్నివేలేండ్లుగా సాగిన చరిత్రలో కొంతవరకైనా సాంకర్యానికి గురిగాని వర్ణం, గణం, తెగ, కులం, తరగతి ఉండదనే చెప్పవచ్చు. 'మను స్మృతి' మొ|| వాటిలో పేర్కొనబడిన వివిధ అనులోమ విలోమ జాతులూ, వారికి నిర్ణయించబడిన వివిధ వృత్తులు యీ విషయాన్నే ఋజువుచేస్తున్నాయి. అంతేకాదు. నేటికీ మనలో ఆర్య, ద్రావిడ, మంగోలు, సెమిటిక్, సిగ్రో వగైరాజాతుల ముఖాలు ఆయా రంగులతోనూ, ఆకారవిశేషాలతోనూ తొంగి చూస్తూనే ఉన్నాయి. ముఖ్యమైన జాతులన్నిట్ల యీ అంతర్జాతీయ లక్షణాలు ప్రస్ఫుటమవుతూనే ఉన్నాయి.

2. మంగోలు తెగలు ఆసియా అంతటా, తూర్పు యూరపులోనూ, అమెరికాలోనూ గూడా వ్యాపించాయనేం

దుకు ఆధారాలు కనిపిస్తున్నాయి. యక్షులు మంగోలు తెగల వారే అనేది చాలామంది ఒప్పుకుంటున్నారు. వారు తమ్ము దేవ సంతతిగా భావించుకొనేవారు.

3. తురుష్కులు (తురకలు) కొందరు మధ్య ఆసియా లోని తుర్కిస్థాన్ ప్రాంతంనుంచి వడమటి ఆసియాకు - నేటి టర్కీ ప్రాంతానికి, తూర్పు యూరపుకు, తూర్పు ఆసియాకు గూడా వలసవెళ్లారు. భారతదేశానికి కొందరు వచ్చారు. ట్యురేనియనులు, తెలుంగులు, తురుష్కులు, తార్తారులు, తుర్కస సంతతి = తుఘ్జాతి = తుషారజాతి అంటే పరస్పర సంబంధంగల ఒకే కోవకు సంబంధించినవారై ఉండవచ్చు. వీరికి ట్యూటన్లతో ఏదోఒకవిధంగా కొంత సంబంధం ఉండి ఉంటుంది.

4. ఇప్పటికీ ఏడెనిమిది వేలీండ్లక్రిందటే ఈజిప్టునుంచి చీనావరకూ ఒకే నాగరికత వ్యాపించి ఉన్నట్లు బాబిలన్ మొహెంజోదారో మొ॥ భూగర్భాన బడిన నగరాలద్వారా తెలుస్తోంది. వీరు అసురసంతతివారని కూడా ఊహించ బడుతోంది.

5. తెలుంగులు (ద్రావిడులు) అరబ్బులు, ఘోసీషి యనులు, గ్రీకులు, రోమనులతోనూ, సిరియాతోనూ, ఈజిప్టు, మెడరాస్కుర్, మొ॥ ఆఫ్రికాదేశాలతోనూ, మధ్యయుగాల్లో వరసగా తురుష్కులు, వెసీషియన్లు, బుడతకీచులు, వలందులు, వరానులు, ఇంగ్లీషువారితోనూ వర్తకంచేశారు. బాబిలన్ (కీ)పూ. 3000 - 1300) సామ్రాజ్యంతోనూ, పారసీక

సామ్రాజ్యంకోసూ, చీనా జపాన్లకోసూ, వర్తకం చేసినట్లు వరస్పరం వలస తీర్పచు కొన్నట్లు నిదర్శనాలున్నాయి. అంతే కాదు. పిల్లిపైనులు ఇండ్లో చైనా, సయాం, మలయా, బర్మా, ఇండోనేషియా సింహళ దేశాలతో వర్తక వాణిజ్యాది సంబంధాలు, మతసాంప్రతిక సంబంధాలేకాక, వలసలూ, రాజ్యాధిపత్యాలూ, అక్కడి తెగలతో కలసి పోవడాలు జరిపినట్లు తెలుస్తోంది. సింహళాసకే 14 లక్షలమంది బౌద్ధ భిక్షువులు మన పల్లవభోగం (పలనాడు) నుంచి వలసవెళ్లినట్లు విదితమవుతోంది. ప్రాచీన ఈజిప్టు మమ్మొలకు మన రవసెల్లాలు కప్పి యుండడంవల్ల ఈవర్తకం క్రీ. పూ. 2-3 వేల ఏండ్లనుంచీ సాగుతున్నట్లు స్పష్టమవుతోంది. ఒక్కమాటలో ఇంచుమించు పూర్వార్థ గోళమందలి సమస్త దేశాలతో సంబంధమున్నట్లు చెప్పవచ్చు. (రెడ్ ఇండియన్ల ఆచార వ్యవహారాదులను పరిశీలించిన కొంతమంది పశ్చిమార్థ గోళంలో గూడా సంబంధమున్నట్లు చెపుతున్నారు.) కనుకనే (గ్రీక్, హీబ్రూ), మొ॥ భాషల్లో ఆంధ్రద్రావిడ సంస్కృత ప్రాకృతపదాలనేకం కనిస్తున్నాయి. ఆ యాభాషల్లోని పదాలు మనభాషల్లోనూ లభిస్తున్నాయి.

6. 'దేశి' అనేభాష సంస్కృత ప్రాకృతాలకంటె ముందు, హిందూ దేశమందంతటా వివిధద్రావిడ తెగల్లోనూ వ్యాపించి ఉండేది. దానినుంచే నేటి ఆర్యద్రావిడ భాషల్లోగల 'దేశ్య' పదాలు చాలవరకు ఉత్పన్నమయ్యాయి.

7. నేటి తెలుగుజాతి హెచ్చుగా అనేక తుర్రీయన తెగలయొక్క, కొంతవరకు ఆర్య తెగల యొక్క, కొంచెముగా సెమిటిక్ హమిటిక్ తెగలయొక్క సమ్మేళనంవల్ల ఏర్పడిందని చెప్పవచ్చు. కొంచెం వివరంగా చెప్పాలంటే-తెలుగు, యక్ష, నాగ; తమిళ, కన్నడ. గోండు, కోయ, నవర, ముండా, కోడు, తోడా, ఒరయాన్, మాల్తా, ఆంధ్ర, పుళింద శాలింగ, ఆర్య, ఆరబ్, తురుష్కాది వివిధ తెగల సమ్మేళనం వల్ల ఏర్పడి ఉంది. తెలుగు భాషకూడా ఆయా తెగల భాషల సమ్మేళనంవల్ల ఏర్పడిందని చెప్పవచ్చు.

8. వివిధ జాతుల వైదిక, పౌరాణిక, జానపద గాథలూ ఋజువయితే, వివిధ ప్రాచీన జాతులనేకం సుమారు 10 వేల సం॥ పూర్వమున్న దేవాసురుల సంతతివారేనని తేలవచ్చు. కనుక పరస్పర విభిన్నంగా కన్నడే అనేక ప్రపంచ జాతుల భాషల్లోని మూల పదాల్లో సాదృశ్యం కన్పించడాని కదాక శారణమై యుండవచ్చు.

9. ట్యూటల్స్ లో బాటు ట్యూరేనియన్లు కూడా మిగతా ఆర్య తెగలకు సోదరులై ముందుగా తమ ఆదిమ భూమినుంచి పశ్చిమాసియాకు ఉత్తర ఐరోపాకు భారతదేశానికి, చైనా జపానులకు, ఆగ్నేయాసియా దేశాలకు వలసవెళ్ళి వుంటారు.

10. సీగ్రో మొ॥ నల్లని జాతులు అన్నిటికంటే ప్రాచీనమైనవి కావచ్చు. లేక పై జాతుల్లో వారే అయినప్పటికీ కొన్ని వేల సంవత్సరాలనుంచి భూమధ్య రేఖాప్రాంతంలో నివసించ

డంవల్ల వారి కా రూపువచ్చి యుండవచ్చు. వారి భాషను జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే వాస్తవం కొంత బోధపడ గలదు.

11. తిర్యగ్జాతులకు మానవులకు సంబంధమున్నట్లు వర్ణించే గాధలు వారి ఆదిమ మత విశ్వాసాలకు సంబంధించి వారు పెట్టుకొన్న గణాల, తెగల, శాఖల, గోత్రాల పేర్లకు వారి వేషాలకు ఫలితాలై ఉంటాయి.

12. అతి ప్రాచీన భూగోళస్వరూపానికి ప్రస్తుతభూగోళ స్వరూపానికిగూడా చాలాభేదం ఉంది. అనేక హిమ ప్రళయాలు, జల ప్రళయాలు, భూకంపాలు అగ్ని (లావా) వర్షాలతో భూమ్యుపరి తలంలో చాలా మార్పులు జరిగి ఉన్నాయి. నేడు సముద్రమున్న చోట ఒకప్పుడు భూమి, ప్రస్తుతం భూమి కొండలున్న చోట ఒకప్పుడు నదీనదాలు, సరస్సులూ, సముద్రాలూ ఉండేవి. భూగర్భశాస్త్రజ్ఞులు భూమి పొరలనుబట్టి దీనిని రుజువుచేస్తున్నారు గూడా. దీని ప్రకారం దక్కన్ పీఠ భూమి ఆర్యావర్తంకన్నా ముందేర్పడిందనీ, పూర్వార్ధగోళంలోని ఖండాలు దీవులూ ఒకప్పుడు చాలావరకూ కలిసివుండేవనీ తెలుస్తోంది. కనుక స్థిరజీవనం లేని ఆదిమయుగాల్లో తేనెపెరిలోని తేనెటీగల్లా సంచారశీలములైన వివిధ గణాలు తెగలు అనేకం నిరంతరం ఒక చోటినుంచి మరొక చోటికి పరిక్రమిస్తుండేవి. పరస్పరయుద్ధాల్లో కొన్ని కొంతవరకు నశిస్తుండేవి. ఒక దానితో ఒకటి సమ్మిళిత మవుతుండేవి.

13. వేదాల్లోని ప్రకృతివర్ణన, దీర్ఘరాత్రులు, సుదీర్ఘ దివసాలు, దీర్ఘ ఉషస్సు (అరోరా) లు మొ॥ కాలమానవర్ణన, వివిధ ఖగోళ వర్ణనలనుబట్టి ఆర్యులు (దేవతలు) హిమప్రళయా

నిజముందు నేటికంటే వాగుయోగ్యమైన ఉత్తరద్రువ ప్రాంతంలో నేటి సైబీరియా (స్వర్లంగా)లో నివసిస్తుండేవారనీ, అంతకు పూర్వమేగానీ, హిమ ప్రళయానంతరం నశించగా మిగిలిన వారుగానీ క్రమంగా అక్కడినుండి అనేక ఆసియా ఐరోపా దేశాలకు పరిక్రమించి ఉంటారనీ శ్రీలోకమాన్య తిలక్ తన 'వైదిక నిలయం'లో వివరించారు. నేడు సోవియట్ ప్రభుత్వం సైబీరియాను తిరిగి వాగుయోగ్య మొనర్చింది. ద్రువప్రాంతంలో పరిశోధనలు జరుపుతోంది. సైబీరియాలో భూగర్భ పరిశోధనలు జరిపితే, యీ విషయం కొంతవరకు స్పష్టంకాగలదు.

మధ్యాసియాలోని పామిర్ పీఠభూమి గానీ, లేక ద్రువ ప్రాంతంగానీ, ప్రాచీనావ్యుల నివాస స్థానమనుకొంటే, దానికి దిగువను, చుట్టుప్రక్కలను ఉన్న వివిధ (రాజకీయ) భూభాగాలు సప్త పాతాళాలుగాను, చతుర్దశ భువనాలుగానూ అనుకోడానికి తగిన ఆధారాలు కనిపిస్తున్నాయి. [కొంతమంది నేటి దక్షిణ హిందూస్థానమో, లేక ఆమెరికా ఖండమో నాటి పాతాళ మని చెబుతున్నారు.]

ఆముదర్యా, (హిమ-హేమ) గంగా) సిందర్యా (స్వర్లంగా) మొ॥ పచ్చనినదులు, పచ్చని (బంగారు) మట్టి ఇప్పటికీ కనిపిస్తున్నాయి. చీనాలో గూడా నదులు సముద్రాలు, మట్టి, మనుషులు చాలవరకు పచ్చగా ఉండడం అందరికీ విదితమే. మట్టి, వాతావరణం మొ॥ జీవజాలం రంగులకు కారణం. మధ్యాసియా లోని వివిధ దేశాలు, పట్టణాలపేర్లు, ఇప్పటికీ అక్కడ నివసిస్తున్న చిన్నచిన్న జాతుల తేగలపేర్లు ప్రాచీన వాఙ్మయంలోని వర్ణనలు కొంతవరకు యథార్థమే అని సూచిస్తున్నాయి.

(చూడండి పదకోశం) అంతేగాక యీ ప్రాంతంలో ఒకప్పుడు వైభవాన్ననుభవించి పాడుబడియున్న పట్టణాల ఛాయలు పాటి దిబ్బల రూపంలో గోచరిస్తున్నాయి. సోవియటు ప్రభుత్వం ఇక్కడ పరిశోధనలు ప్రారంభించింది.

14. మధ్య ఏషియానుండి సహితం అందరూ ఒక్కసారిగా ఎప్పుడూ వచ్చి ఉండలేదు. తెరలు తెరలుగా వస్తుండే వాళ్ళు. ఇప్పటివరకు అలాంటివి ఏదో ఒకరూపంలో జరుగుతూనే ఉన్నాయి. ఒక్క మధ్య ఏషియాలోనేగాక ప్రాచీన భూప్రదేశాల్లో మరికొన్ని చోట్లగూడా మానవ జననం జరిగి ఉండవచ్చు. స్థిరజీవనంలేని వేల సంవత్సరాలలో ప్రపంచమంతటా అనేక తెగలు చెల్లాచెదలై సమ్మిళితములై పోయాయి. కొన్ని కేవలం ఆటవిక తెగలై వేల సంవత్సరాలుగా తమ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వం నిల్పుకొంటున్నట్లు కన్పించినా వాటిల్లో కన్పించే భాషాసాధ్యశ్యాన్ని బట్టి ప్రబలములైన తెగలు కొన్ని రాజ్యాలు స్థాపించడం మొదలుపెట్టినదగ్గరనుంచీ వాటి హింసాకాండలకు, బానిసత్వాలకు భయపడేపై తెగలు కొండలు కోనలు పట్టి వుంటాయనేది ఋజువవుతున్నది.

15. కనుక ఏవిధంగా చూచినా నేటి మన తెలుగు భాష అంతకు ముందు అతి ప్రాచీనకాలంనుంచీ మన దేశంలో నున్న ఆదిమనివాసుల భాషలతోటి, ద్రావిడ భాషావర్గం (తేక కుటుంబం) లోని తనకు సజాతీయములైన తోడి ద్రావిడ (దాక్షిణాత్య) భాషలతోటి, తదుపరి ఆర్యుల నిరంతర దండయాత్రలవల్ల వారి పరిపాలన, వారికో సలిపిన జాతి (వర్ణ) సాంకర్యవల్ల ఆర్యభాషలైన సంస్కృత ప్రాకృతాది భాషల

తోటీ, వాటిద్వారా తదితర ఇండో-యూరపియన్ - మధ్య ఏషియా భాషలతోటీ. అటుపిమ్మట సింహళం, టిబెట్, బర్మా, నయాం, మలయా, ఇండోనీషియా, ఫిలిప్పైన్లు, ఇండోచైనా, చైనా, జపాన్ మొ॥ ప్రాచ్యదేశాలతో జరిగిన వ్యాపార మత సాంస్కృతిక అధినివేశ సాంఘిక రాజకీయాది సంబంధాలవల్ల ఆయా భాషలతోటీ, అలాగే మధ్య ప్రాచ్య పాశ్చాత్య దేశాలతో జరిగిన సంబంధాలవల్ల ఆయా భాషలతోటీ, ముఖ్యంగా మధ్యయుగాల్లోని మహమ్మదీయుల వ్యాపార, మత, సాంఘిక, సాంస్కృతిక సామ్రాజ్య సంబంధాలవల్ల టర్కిష్, ఆరబిక్, పర్షియన్ ఉర్దూ భాషలతోటీ, నేటి ఉత్తర హిందూస్థాన భాషలైన హిందీ, బెంగాలీ, మరాఠీ, బరియా మొ॥ భాషలతోటీ, తిరిగి ఇటీవల వివిధ ఐరోపా దేశవాసుల వాణిజ్య సామ్రాజ్య పారిశ్రామిక మత సాంస్కృతికాది సంబంధాలవల్ల వారి వివిధ భాషలతోటీ సంబంధాలు కలిగియున్నది. ఆయాభాషల వివిధ పదజాలంతో సంకీర్ణమై యున్నది. ఒక్కమాటలో దాదాపు ప్రపంచంలోని ముఖ్యభాషలన్నిటితో ప్రత్యక్షంగాగాని పరోక్షంగా గాని పారస్పరిక సంబంధాలు. సాదృశ్యాలు మన భాషలో ప్రతిబింబిస్తున్నాయి.

అలాగే, ఇంగ్లీషువగైరా భాషలు కూడా ఇలాంటి సంబంధాలద్వారా తమలో అనేక భాషలతొలుకు పదజాలాన్ని ఇముడ్చుకొని లక్షలకొలది పదాలతో నేడు పెద్ద భాషలుగా పరిభక్త్య భాషలుగా అభివృద్ధి చెందాయి. “అన్నిటికన్నా గొప్పజాతులు అన్నిటికన్నా ఎక్కువగా విజ్ఞానాన్ని అరుపు పుచ్చుకొని ఉన్నాయి” (ఆర్. యస్. వుడ్వెల్) అనే

నూక్తి భాషలకు సంబంధించిన యీ విషయంలో యథార్థ మవుతుంది, అంతేకాదు. విజేతృ (జాతుల) భాషలు పరాజిత (జాతుల) భాషలను అణచి వేయడమేగాక వాటినుంచీ అవి యెంతో అభివృద్ధి పొందుతాయి. అలాగే పరాజిత జాతుల భాషలు సయితం వైవాటినుంచీ కొంత పదజాలాన్ని చేర్చు కొంటూ తమ ప్రాథమిక స్వరూపాన్ని నిల్పుకోడానికి పోరాడు తాయి. ఇంగ్లీషుకు - ఔలుగుకు గల కొన్ని సాదృశ్యాలను క్లుప్తంగా యీ దిగువ విధంగా క్రోడీకరించవచ్చు.

ఇంగ్లీషు-ఔలుగు సాదృశ్యాలు

1. పదకోశాన్ని మాత్రమే గణనలోకి తీసుకొంటే ఇంగ్లీషు ఒక సంశ్లిష్టభాష. ముఖ్యంగా కెల్టిక్, ట్యూటనిక్, ల్యాటిన్ అనే ఒకే కుటుంబానికి చెందిన మూడు తెగల భాష లతో అది సంకీర్ణమైవుంది. ఇంకా గ్రీక్ మొ|| అనేక భాషల పదజాలాన్ని తనలో చేర్చుకొంది. కాని, నిర్మాణంలోనూ, వ్యాకరణంలోనూ, ప్రత్యయాలు మొ|| నిర్మాణసామగ్రిలోనూ, అది పూర్తిగా ట్యూటనిక్ తెగకు చెందింది.

అలాగే ఔలుగు సయితం ద్రావిడార్య తెగలకు సంబంధించిన ఔలుగు-దేశి, సంస్కృత, ప్రాకృత భాషల పదజాలంతో మిళితమై వుంది. కాని, నిర్మాణంలోనూ, వ్యాకరణంలోనూ మాత్రం ద్రావిడ తెగకు చెందింది.

2. ఇంగ్లీషులో ట్యూటనిక్ మాటలు లేకుండా రచన సాగనట్లుగా ఔలుగులో ద్రావిడ పదాలు లేకుండా సాగదు.

3. పారిశ్రామిక పెట్టుబడిదారీ యుగంలో తన వలస సామ్రాజ్య విధానాల మూలాన ఇంగ్లీషు నేడు ప్రపంచంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో వ్యాపించినట్లు తెలుగు ఒకప్పుడు తన వ్యాపార మత వలస సాంస్కృతిక సంబంధాలద్వారా ఇండియాలో చాలా భాగంలోనే కాకుండా ప్రపంచంలో అనేక ప్రాంతాల్లో, ముఖ్యంగా ఆస్ట్రేలియా, దక్షిణాఫ్రికా దేశాల్లో వ్యాపించి ఉంది.

4. చరిత్ర తెలిసినంతవరకు ఈ రెండు భాషలు ఇంచుమించు ఒకేసారి ప్రాచుర్యం పొందినట్లు వుంటాయి.

5. మధ్యమ పురుషక్రియలకు ప్రత్యయ లోపము, డాంత భూతక్రియారూపాలు రెండింటిలో కన్పించడం.

6. సర్వనామాలు, సంఖ్యావాచకాలు మొ॥ అత్యవసర పదజాలంలో కొంత పరస్పర సాదృశ్యం.

కనుక, ఏ భాష కా భాష తన పరిధిలోనే తన ప్రాథమిక స్వరూపంతోనే చాలవరకు అభివృద్ధి పొందుతున్నప్పటికీ, పై సంబంధాలవల్ల ఏ ఒక భాషలో సంపూర్ణ పాండిత్యం సంపాదించవలెనన్నా, ఆ భాషతో అత్యధిక సంబంధం కలిగియున్న మరికొన్ని భాషలతో కూడా కనీస పరిచయం నేడు కలిగి యుండవలసి యున్నది. చక్కగా నేర్చుకొన్న ఒక్క మాత్రు భాష సహాయంతో ప్రపంచ భాషలన్నిటిని కాకపోయినా, ముఖ్యమైన కొన్నిటి నైనా 'ప్రత్యేకంనుంచి సాధారణానికి' అనే న్యాయం చొప్పున నేర్చుకోవడం సాధ్యమవుతుంది. అయితే, ప్రస్తుత సాంఘిక విద్యావిధాన బోధనా పద్ధతులద్వారా అన్ని భాషలతో పరిచయం కలిగించుకోవడం కష్టసాధ్యమైన విషయం.

నేడు సోవియటు రష్యాలో పాఠశాలలన్నిటిలోనూ దశవర్ష పాఠ్య ప్రణాళికలో బాలబాలకలకు వారామాతృభాషతోబాటు రష్యన్ భాషనూ, ఒక విదేశీ భాషనూ నేర్పడానికి వీలు కల్పించబడింది. ప్రజాచైనాలో చైనాభాషతోబాటు రష్యన్ భాషను రెండవభాషగా నమ్ముతున్నారు.

భాషాశాస్త్రం - భాషాధ్యయనం

అందుచేత, భాషా శాస్త్రరీత్యా భాషాబోధన జరగవలసి యున్నది. భాషాశాస్త్ర మూలసూత్రాలను ఆ యా భాషల బోధనలో ఉపయోగించుకోవలసి యున్నది. సాధారణ భాషా బోధనా పద్ధతులలో భాషాశాస్త్ర పద్ధతులను ప్రవేశ పెట్టవలసి యున్నది. సాధారణ పద్ధతాత్మక వ్యాకరణాలను భాషాశాస్త్ర దృష్ట్యా తిరిగి వ్రాయవలసి యున్నది.

ఆ యీ భాషలకు సంబంధించిన భాషాశాస్త్రం నేడు ఆ యీ భాషలను ప్రత్యేకంగా చదివే (స్పెషలైజ్ చేసే) పట్టభద్రులకు మాత్రమే తిసువాటిగా బోధించబడుతోంది. ఆ పరీక్షల్లో ఉత్తమ తరగతుల్లో ఉత్తీర్ణులైన వారిలో నూటికి ఒకరిద్దరికి సయితం యీ శాస్త్రంలో పరిశోధన చేయడానికి అవకాశం కల్పించబడడం లేదు. కానీ, మిగతా విషయాలను తీసుకొని పట్టభద్రులయ్యే వారికి గానీ, తదనంతర పరీక్షలకు చదివేవారి (పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్స్) కి గానీ, వారి క్రంది తరగతుల వారి (అండర్-గ్రాడ్యుయేట్స్) కి గానీ, సెకండరీ తరగతులకు గానీ యీ ఆధునిక శాస్త్రంలో అంతగా సంబంధం ఉండడంలేదు.

అంతేగాక నేటికీ పాఠశాలల్లోనూ, కళాశాలల్లోనూ వ్యాకరణాలు పాఠపద్ధతుల్లోనే బోధించడమూ, లేక వ్యాకరణాలు అసలే బోధించకపోవడమూ గూడ జరుగుతోంది. అందుచేత పై విద్యార్థులతో బాటు ఏదో కొద్దిగా చదువుకొన్న లేక-పూర్తిగా నిరక్షరాస్యులైన కోటాసుకోళ్ల వయోజనులకు సయితం ఈ పద్ధతి ద్వారా ఆ యా భాషలను నేర్ప మొదలిడితే ఎంతో ఉపయోగం ఉంటుంది. త్వరితంగా సమగ్ర దృష్టితో వివిధ భాషలను నేర్చుకోవడం సాధ్యపడుతుంది. తత్ఫలితంగా వివిధజాతుల మధ్య శాంతి సామనస్యాలు వర్ధిల్ల గలవు. ఉదా:

సంకీర్ణము	తద్భవ-తె. తస్యన-హిం	ఇంగ్లీషు	ఫ్రెంచ్	గ్రీక్	ల్యాటిన్	
భ్రాతర్	తమ్ముడు	బిరాదర్	Brother	Brat	Phrater	Frater
చతుర్	చతు, చా	చార్	Four	Cetvero	Tettares	quatuor
ముష్టి	పిడి (కిలి)	ముక్తి	Fist	Pjast	Pygme	Pugnus
పద్(సీదతే)	—	—	Sit, Set	Sidete	—	Sedeo
మాష(తి) చీఠ	—	—	Suck	Sosate	—	Sugo

ఈవిధంగా సుమారు 2000 కు పైగా ఆరంభ (ఇండో-యూరపియన్) భాషల్లో ధ్వనిసామ్యం, అర్థసామ్యంగల మూల పదాలు(సా)తిపదికలూ, ధాతువులూ, ఉపసర్గలూ, ప్రత్యయాలూ మొ॥) చిరపరిశోధన ఫలితంగా లభించాయి. వాటినుంచి ఉత్పన్నములైన పదాలతో కలిపి అవి షుమారు 20,000 లకు పైగా కావడానికి అవకాశం ఉంది. ఇలాంటి ప్రయత్నాలు వివిధ దేశాలమధ్య సత్సంబంధాలు అధికతర మవుతున్న కొద్దీ

సుదూరభవిష్యత్తులో స్టాలిన్ వక్కాణించినట్లు జోనల్ భాషల ఉత్పత్తికీ, తదనంతరం ప్రపంచభాషావిర్భావానికీతోడ్పడతాయి.

ముఖ్యంగా నేడు మన దేశంలో భాషాసమస్య రాజకీయంగా అత్యంత ప్రాధాన్యత వహిస్తోంది. భాష-భాగోళిక-ఆర్థికాది సంబంధాలరీత్యా రాష్ట్రపునర్విభజన జరిగి మనదేశపు రాజకీయ భూగోళం ఎంతో మార్పుచెందవలసియున్నది. మనకు 'విశాలాంధ్ర' ఏర్పడవలసియున్నది. అప్పుడే మనదేశం సర్వతోముఖంగా అభివృద్ధి చెందగలదు. జాతీయత అంతర్జాతీయత అభివృద్ధికావడానికి కావలసిన చైతన్యం ఇలాంటి భాషాశాస్త్ర-వ్యుత్పత్తి పద్ధతులు భాషాబోధనలో అనుసరించడం ఫలితంగా చేకూరగలదు. *

చరిత్ర - చారిత్రక కాధారాలు - భాష

ప్రపంచంలో ఏ దేశానికి 5, 6 వేల సంవత్సరాలకు పూర్వపు చరిత్ర తగిన లిఖితాధారాలతో, సరైన చారిత్రక కాధారాలతో ప్రత్యక్ష ప్రమాణంతో చారిత్రక పద్ధతిలోతగిన చరిత్రకారులు వ్రాసినది లేదనే చెప్పాలి. కనుక, మానవ-జాతి చరిత్రను నేడు వివిధజాతుల వేదపురాణ జానపద వాఙ్మయాది వివిధ సారస్వత శాస్త్ర పరిశోధనల సహాయమున అనుమాన ప్రమాణంతో గ్రహించవలసి యున్నది. గోరీకి చెప్పినట్లు, 'జానపద వాఙ్మయం శ్రామిక ప్రజల నిజమైనచరిత్ర'ను తెల్పుతుంది. భూగర్భ శాస్త్రజ్ఞులు, పురాతత్వ శాస్త్రవే

* 'భాషాబోధనలో భాషాశాస్త్రపద్ధతి' అనే ఒక వ్యాసాన్ని ఇందలి ముఖ్యాంశాలుగొన్నిటిలో 1954 ఆగష్టునెల, 'ఉపాధ్యాయ' సంచికలో ప్రకటింపగాను. —రచయిత.

త్తలు మానుషశాస్త్రవిదులు మొదలయినవారు భూగర్భం లోని పౌరలనుంచి త్రవ్వి యెత్తిన ఆదిమ మానవులు వాడిన వివిధ పరికరాలు, మానవుల కంకాళాలు, శిలారూపంతాల్చిన ఎముకప్రోవుల (ఫాసిల్స్)నుబట్టి మానవ జననం జరిగి సుమారు 5 లక్షల సంవత్సరాలకు పైగానే అయివుంటుందని ఊహిస్తున్నారు. అందులో హెచ్చుకాలం మానవుడు ఆటవిక మృగ దశలోనే గడిపాడనేది నిర్వివాద విషయం.

కాగా మిగిలిన చారిత్రకాధారాల్లో మొట్టమొదటిదిగా భాషనే పరిగణించవలసి యున్నది. “అభివృద్ధి క్రమంలో విషయం రూపం కంటే ముందు వస్తుంది. రూపం విషయం కంటే వెనుకబడుతుంది.” అని స్ట్రాటిన్ చెప్పిన సూత్రాన్ని బట్టి, “అర్థం తెలుసుకొన్నమీదటనే శబ్దాన్ని ప్రయోగించడం” (“అర్థం బుద్ధ్యా శబ్దరచనా”) అనే న్యాయాన్ని బట్టి, వస్తువు ననుసరించియే దాని సంకేతం ఉండడంవల్ల, ఆ యా భాషల్లో వున్న వివిధ శబ్దాలను బట్టి వాటిని మాట్లాడేవారికి తెలిసివున్న విషయాల్లో ఆ నాటి ఉత్పత్తి పరికరాలు, ఉత్పత్తివిధానాలు, ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయాది వివిధ విషయాలు ఎలాంటివో మనం ఊహించుకోగలం.

భాషా సంబంధ నిర్ణయం

ఈ విషయాన్ని గురించి ‘రాస్కె’ అనే జర్నల్ పండితు డిలా వివరించి యున్నాడు.

“లిఖితాలు లేని ఆ యా జాతుల చరిత్రను భాష మూలముననే తెలిసికొన సాధ్యమగును.

ఒక భాష కితరభాషలతోడి సంబంధాన్ని తెలిసికోడానికి దాని నిర్మాణమును గూర్చి యాలోచించవలెనుగాని, ప్రత్యేక పదాలను గూర్చి యాలోచించగూడదు. సాధారణంగా పదాలను అరువు తేచ్చుమంటారు గాని వ్యాకరణ రూపాలను అరువు తేచ్చుకోరు. మిక్కిలి చిక్కయిన వ్యాకరణ నిర్మాణం గల భాష మాతృకకు దగ్గరగా ఉంటుంది. భాష ఎంత సంకీర్ణ మయినా అత్యవశ్యక పదాలితర భాషలపదాలతో సంబంధించి యున్నయెడల ఆయా భాషలు పరస్పర సంబంధం కలవని చెప్పవచ్చు. 1) సర్వనామాలు 2) సంఖ్యా వాచకాలు మొ॥ ఇందు ముఖ్యమైంది. రెండు భాషల యక్షరము (ధ్వను) లందు సామాన్యపరిణామం, నిర్మాణవిషయంలో సాదృశ్యం కనిపిస్తున్నయెడల పరస్పర సంబంధం ఆ రెండు భాషలకు కలదని నిశ్చయంగా చెప్పవచ్చు.”

ఈ విధంగా ప్రపంచంలోని వివిధ భాషలను సాధర్మ్య వైధర్మ్య దృష్టితో కొంతవరకు అధ్యయనం చేసిన పిమ్మట ఆయా భాషలకున్న పరస్పర సంబంధాలు, సాజాత్యం చాలవరకు తేటపడగా భాషలన్నిటిని వివిధకుటుంబాలుగా భాషా శాస్త్ర వేత్తలు విభజించియున్నారు. ఇట్టి భాషా సాజాత్యం ఆకస్మికం కానేరదు గాబట్టి అలాంటి సజాతీయ భాషలను మాట్లాడే వారు మొదట్లో ఒకచోట ఉండి ఉంటారనీ, బహుశః వారు ఒకే జాతికి చెందివుంటారనీ కూడా తేలుతుంది. ఉదాహరణకు ఇండో-యూరపియను భాషలు మాట్లాడే ఆర్యులు మొదట్లో మధ్యాసియాలో కాస్పియన్ (కాశ్యప) సముద్రానికి హిందూ

కుష్ వర్వతాలకు గల మధ్యప్రాంతంలో నివసించివుండే వారనీ వై కారణాలవల్ల ఊహించవీలవుతుంది.

భాష అంటే?

(భాషించేది 'భాష'. 'భాష-వ్యక్తాయాం వాచి' అనే మూలపదంనుంచి 'భాష' అనే పదం పుట్టింది. 'లోకృ-భాషాయాం' అనే మూలపదంనుంచి 'లాంశ్వేతి' అనే పదం ఉత్పన్నమయింది.

భావ ప్రకాశకం. వర్ణాత్మకం అయిన శబ్దమే భాష అవుతుంది. 'మాకు' చెప్పినట్లు 'భాష భావం తాలూకు ప్రత్యక్ష వాస్తవికత'. భాష మానవుల సృజనాత్మక శక్తికి ప్రథమ నిదర్శనం. ఫలితం. కాని, భాష ఏదీ కేవలం ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిచే సృష్టించబడినది కాదు. అది సామాజికమైనది. భాష లేనిదే ఎలాంటి భావమూ స్పష్టంగా వ్యక్తీకరించబడజాలదు సరిగదా, అసలుభావమే ఉత్పన్నం కాజాలదు. మనిషి భాష సహాయంతోనే ఆలోచిస్తాడు. కనుక భావాలు భాషనుంచి విడివడి వుండవు.

భాషోత్పత్తి

అప్పటి కప్పుడు పుట్టిన శిశువును సమాజంనుంచి వేరు చేసి ఏ అడవిలోనో ఏ ఒక్క మనిషితోనూ సంబంధంలేకుండా పెంచే ఏర్పాట్లు చేస్తే మనిషి పూర్తిగా పెరిగినా తల్లిదండ్రుల భాష తెలియని యాతడు ఏనో కొన్ని ప్రాథమిక భావాలను తెచ్చి ధ్వనులను సంజ్ఞాభిసయ చిత్రాది చేష్టలను మాత్రమే చేస్తాడు. ఆదిమమానవులు ఈవిధమైన ధ్వనులను, చేష్టలనే చేసి

వుంటారనేది స్పష్టపడుతోంది. భాషను విసికిడి ద్వారానే ప్రతి మనిషీ నేర్చుకుంటున్నాడు. మనిషి ఎక్కడ వుంటే, అక్కడి భాషను నేర్చుకొంటాడు. మొదట్లో అలాంటి సమగ్రమైన భాష ఉండేది కాదు. మాటల భాష మాత్రమే ఉండేది. కాని, కొంతమంది శిశువులను కలిపి అడవిలో పెంచితే వారు కొంతకాలానికి ఇతరులకు తెలియని ఏదో ఒక భాషను సృష్టించుకుంటారని ఊహించవచ్చు. కనుక భాష ఒకే చోటవున్న ఒక గణం, లేక ఔగ యొక్క- లేక జాతియొక్క సమష్టికృషిచే ఉత్పన్నమైనదనీ, సామాజికమైనదనీ తేటపడుతోంది.

ఈ సందర్భంలో స్టాలిన్ వ్రాసిన యీ క్రింది అంశాలను మనం అధ్యయనం చేయవలసి వున్నది.

“ వర్గాలకు సంబంధించిన ఉపభాషలు [class-dialects] కొన్ని అప్రభంశాలైన పదజాలాలు [Jargons] మాత్రమే. కొద్దిమంది పై వర్గాల వారికి తప్ప ప్రజాసామాన్యానికి ఉపయోగించవు. వాటికొక సొంత వ్యాకరణ వ్యవస్థ గానీ, సొంత మూల పదకోశం గానీ ఉండదు. అందుచేత అవి ప్రత్యేక భాషలుగా అభివృద్ధి పొందజాలవు. కాని, ప్రాంతీయ భాషా ఘేదాలు (ఉపభాషలు-లోకల్ డైలెక్ట్స్) అలాకాదు. జాతుల నిర్మాణ క్రమంలో అవి ప్రత్యేక భాషలుగా రూపొందుతాయి. కొన్ని ప్రాదేశిక (మాండలిక) భాషా ఘేదాలు ఈ జాతీయ-భాషల్లో లీనమైపోతాయి. అవసరమైన ఆర్థికాభివృద్ధి పరిస్థితులు లేక ఒకే భాషగల ఒక ఔగ జాతిగా ఇంకా మారనవుడు-ప్రభుత్వ విభజన ఫలితంగా ప్రాంతీయభాషలు ప్రత్యేక

భాషలుగా రూపొందుతాయి. మంగోలియన్ భాష ఇందుకు దాహరణ.”

ఒక సమాజానికి అంతటికీ అర్థమయ్యే సాధారణమైన భాష లేకపోతే, ఆ సమాజం ఏమీ ఉత్పత్తి చేయజాలదు. ఆ సమాజం సమాజంగా మనజాలదు. భాష సమాజానికి వ్యవహార మాధ్యమికమే గాక దాని పోరాటానికి, అభివృద్ధికి అది ఒక ప్రధాన సాధనం.

పదకోశం భాషయుక్త స్థితిని ప్రతిబింబిస్తుంది. అది ఎంత సమగ్రంగా ఉంటే, భాష అంత ఎక్కువ అభివృద్ధి గాంచుతుంది. కాని, పదకోశం మాత్రమే భాషకాదు. అది భాషకు నిర్మాణ సామగ్రి అవుతుంది. వ్యాకరణం అధీనంలో పదకోశం అద్భుత ప్రాముఖ్యత వహిస్తుంది.

ధాతువులు - నామములు

(సాధారణంగా భాష లన్నిట్లోనూ ఉండే పదకోశాలకు అందలి ధాతువులే చాలవరకు మూలపదాలుగా ఉంటాయి. కనుక, ధాతురూప-పరిజ్ఞానముతో భాషాపరిజ్ఞానం చాలవరకు సిద్ధిస్తుంది. పరిమితమైన యీ మూలపదాల సహాయంతో అపరిమితమైన వివిధ పదజాలాన్ని నిర్మించుకోవచ్చు.

అంతేకాదు. ‘కలిః కామధేనుః’ ‘అనేకార్థాహిధాతవః’ ‘ఉపసర్గేణ ధాత్వస్థో బలాదన్యత్ర సీయతే’, ‘ధాత్వస్థం బాధతే క్వచిత్’ మొ॥ సూత్రాలనుబట్టి ఒకే ధాతువు కనే కార్థాలు ఉండడం, ప్రకరణవశాత్తూ, ఉపసర్గ సాహచర్యం వల్ల ఆ యీ ధాతువుల అర్థాలు మారుతూండడం మనం చూస్తున్నాం.

ఉదాహరణకు- ఒక్క 'హృ=హరణే' అనే ధాతువునుంచి విభిన్నార్థాలు గల 'ప్రహారాహార సంహార విహార నీహార పరిహారాద్య'నేక పదాలు వుట్టాయి. ఉపసర్గ, ఉపపదం (prefix or Preposition) మొ|| + ధాతువు, ధాతువు + ధాతువు చేరి అసంఖ్యాక (సంయుక్త) ధాతువు లవుతున్నాయి.

సంస్కృతంలో నామములన్ని ధాతుజన్యములే అనే వాదం బలీయమై ఉంది. పాణినీయ వ్యాకరణం యీ వ్యుత్పత్తి పక్షానికే ప్రాముఖ్యత యిస్తోంది. మొత్తంమీద వివిధభాషల్లో నేడు కన్పించుతోన్న నామములన్నీ కాకపోయినా, చాలవరకు ధాతు జన్యములని చెప్పవచ్చు. క్రియావ్యవహారంలో లేక పోయినా తన యీ వాదాన్ని సమర్థించుకోడానికి గానీ, లాఘవాపేక్షచేగానీ వివిధ నామాల్ని సాధించడానికి వీలుగా పాణిని 2000 ధాతువుల్ని ధాతుపాఠంలో పఠించాడు. ఇందు నేడు మనకు లభించే మొత్తం వాఙ్మయంలో సుమారు 900 ధాతువులు మాత్రమే గన్పిస్తాయి. వైదిక సంస్కృత వాఙ్మయాలు రెంటిలో కన్పించేవి సుమారు 400 మాత్రమే. మరికొన్ని ప్రాకృత వాఙ్మయంలోను, ఆనాటి వ్యావహారిక భాషలోను ప్రయోగించబడుతుండేవి. మనకు లభించని వాఙ్మయంలో గూడా కొన్ని ఉండవచ్చు. అర్థభేదాన్ని బట్టి ఒకేధాతువును అనేకసార్లు పఠించడం, రూపాంతరాల్ని గూడా వేరు వేరుగా స్వతంత్రధాతువులుగా పరిగణించడం జరిగింది. ఆదిమ మానవుడు జంతు ప్రపంచాన్నుండి ఉద్భవించాడు గనుక ఆటవిక దశలోని ప్రాథమికావస్థలో 'మాట' ద్వారా అభిప్రాయ ప్రకటన చేస్తుండేవాడు (శర్య) నామ ధాతుమిశ్రితమైన యీ

మాట ఒక మాటగానే కన్నడుతున్నప్పటికీ, నిజానికిది వాక్య సదృశమే అవుతుంది. ల్యాటిన్, సంస్కృత, (ద్రావిడాది భాషల్లోని క్రియాపదాలను విశ్లేషించి పరిశీలిస్తే యీ విషయం బోధపడుతుంది.

ఆదిమ యుగాల్లో వలసలు మొదలగు వాటివల్ల, వివిధ భాషలు మాట్లాడే వివిధ గణాల తెగల సాంకర్యంవల్ల ఆయా భాషల్లో సయితం పరస్పరం సజాతీయాలూ, విజాతీయాలూ అయిన వివిధ తెగల భాషల్లోని మూలపదాలన్నో సమ్మిశ్రితమై యున్నాయి.

సంస్కృత ధాతువులు మొ॥ వాటిల్లో ఇత్సంజ్ఞకాలు, వికరణ భాగాలు, ఉపసర్గలు, ప్రత్యయాలు మొ॥విగా పేర్కొనబడినవి, ఇతర భాషల్లోని వాటికి తుల్యమైన మూలపదాలను పరిశీలిస్తే, అవి మూలపదాల్లోని భాగాలే అనేది తెలుస్తోంది. ఉదాహరణకు-1)డుధాఞ్ = (D) Doen-లేక భాస్మ = Flash, 2) భిదిక్ = (L) Findo 3) సం + వృఞ్ = cover 4) సీదతే = (R) Sidete.

భాషలు - నిర్మాణభేదాలు

పదసామ్యకృతమైన వంశ విభాగం కాక, భాషలకు పద సంవిధానకృతమైన మఱొక విభాగం కలదు. దీనినే వ్యాకరణ సామ్యకృత భాషావిభాగమని కూడా అంటారు.

1. ప్రత్యయరహిత భాషలు-వీనిలో ప్రత్యయములుండవు. కావున పదాలన్నీ ఏకాచ్ఛములైన ధాతువుల రూపంగా

ఉంటాయి. పదాలకుండే పరస్పర సంబంధం ప్రత్యేక పదాల వలనగానీ, వాక్యములో పదాలస్థానమును బట్టిగానీ తెలిసి కొనవలసి యుంటుంది. చీనా భాష యీవిధంగానే ఉంటుంది. దీని నందుచేతనే 'ధాతుమయి' [Radical] అని అంటారు.

2. స్పష్ట ప్రత్యయభాషలు—లేక సంస్కృష్ట భాషలు [Agglutinating Languages] ఈ భాషలలో ప్రకృతి ప్రత్యయములు మార్పుచెందక స్థిరముగా నుండడంవల్ల తద్వి భాగం సుకరమై ఉంటుంది. తెలుగు మొ॥ ద్రావిడ భాషలును టర్కిష్ భాషయు ఈ విధంగా ఉంటాయి.

3. అస్పష్ట ప్రత్యయభాషలు—లేక సంకీర్ణ [Amalgamating] భాషలు. వీనిలో ప్రకృతి ప్రత్యయాలు కలిశే సమయంలో కలిగేవర్ణ విపరిణామాలవల్ల వాని స్వరూపం పోల్చడం కష్టమై తద్విభాగం దుష్కరమవుతుంది. ఇండో యూర పియన్, సెమిటిక్ భాషలు ఈరీతిగా ఉంటాయి.

సెమిటిక్ భాషలకు మూడుహల్లుల ధాతువులు మూల పదాలైవుంటాయి. వీటిలో ఆ యాహల్లులమధ్య వివిధాచ్చులు చేరి వ్యాకరణరూపాలేర్పడుతుంటాయి. అంచేత అచ్చులు హల్లులకు అధీనమయి ఉంటాయిగాని ఆర్యభాషల్లోమాదిరిగా సమానపద్ధతిలో వుండవు.

'బాంటూ' మొ॥ భాషల్లో ప్రత్యయాలు ప్రకృతులకు ముందుచేరతాయి. ఆంధ్రాది భాషల్లో ప్రకృతులకు పరమవు తాయి. మలే భాషలో రెండువిధాలుగానూ చేరడంవుంది.

భాషలు మొత్తంమీద సంయుక్తము (Synthetic) లనీ, విభక్తము (Analytic) లనీ రెండవకాలుగా వున్నాయి. లింగసంఖ్యా కారకరూప విశేషార్థాలను ఒక్క-నుప్రత్యయమూ, రీతికాలపురుషసంఖ్యారూప విశేషార్థాలను ఒక్క-రిజ్ ప్రత్యయమూ బోధించే వద్దతిగల భాషలు సంయుక్తములనబడతాయి. ఒక ప్రత్యయమందుండే యీ విశేషార్థాలు విభక్తములై వేరువేరు పదాలచే చెప్పబడే వద్దతిగల భాషలు విభక్తము లనబడతాయి.)

భాష - వర్గభేదం

భాషను ఏ ఒక్క వర్గమూ ఉత్పత్తి చేయడంలేదు. ఒక జాతి తరతరాలుగా యుగయుగాలుగా చేసే సమష్టికృషి ఫలితంగానే భాష అభివృద్ధి చెందుతోంది. ఒక వర్గమే దానిని ఉపయోగించదు. అన్నివర్గాలూ ఉపయోగిస్తాయి. ప్రతివర్గానికీ ఒక్కొక్క భాష ఉన్నట్లయితే వర్గాలమధ్య సంబంధమే సాధ్యంగాదు. అలాంటి సంబంధమే లేకపోతే ఉత్పత్తి కంటు పడుతుంది. అందుచేత అధికారం ఒక వర్గం చేతనుంచి మరొక వర్గం చేతిలోకి మారినంత మాత్రాన భాషలో వచ్చే పెద్ద మార్పులేమీ ఉండవు. భాష ఒక ప్రత్యేక సాంఘిక వ్యవస్థను పురస్కరించుకొని ఉండేదికాదు. దానితో మారదు. అది చిరకాల సాంఘిక చారిత్రక పరిణామ ఫలితంగా ఏర్పడి వృద్ధి చెందుతుంది. భాష అన్ని వర్గాల ఉమ్మడి సొమ్ము. కాన పాలక (దోపిడి) వర్గాలు రద్దు అయినంత మాత్రాన భాష రద్దుకాదు. ఉదాహరణకు - 'ఇల్లు, వాకిలి' మొ॥ మాటలు

పుట్టి ఎన్ని వేల వళ్లయినా, ఈనాటికీ ఆ మాటల నాయర్థంలోనే వాడుకొంటున్నాం.

భాష ఒక విధంగా ఒక పనిముట్టులాంటిది. పెట్టుబడి దారీ యుగంలో పెట్టుబడిదార్లకు పనికివచ్చిన యంత్రాలు వగైరా విస్తవనంతరం కూడా అందరికీ పనికి వచ్చునట్లుగానే భాష కూడా ఉపకరిస్తుంది.

వివిధవర్గాలు ప్రత్యేక పదజాలాన్ని వాడవచ్చు. ఆ పద జాలం వేతే భాష కాదు. జాతీయభాషకు వేసే పిలకలు మాత్రమే. భాషకు ప్రధానమైనది వ్యాకరణమూ మూలపదాలూనూ. ఇవి సాంఘిక వ్యవస్థ మారినంత త్వరగా మారవు.

వర్గభాష అనేది ఎప్పుడూ లేదు. ఒక జాతికి, సమాజానికి సర్వసాధారణమైన, వర్గాలతో నిమిత్తం లేని భాషయే మొదటినుంచీ ఉన్నది. ఆదిమ కమ్యూనిస్టు సమాజంలోవర్గాలు అనేవి లేవుగదా! అప్పటి గణసమాజంలోని సభ్యులందరూ ఒకే భాష మాట్లాడుతూ ఉండేవారు. తరువాత ఆ గణభాషలు కాలక్రమేణ తెగ భాషలుగానూ, తెగ భాషలు జాతి భాషలుగానూ, సిమ్లుట ఆర్థిక రాజకీయ కేంద్రీకరణ జరగడం ఫలితంగా బూర్జు వ్యవస్థలో జాతీయ భాషలుగానూ అభివృద్ధి చెందాయి వాటితోబాటు మాండలికాలు వగైరా ఉండవచ్చు. కాని, అవి ఏకైకమూ, సర్వసాధారణమూ అయిన జాతిభాషలకు అతకబడి వాని కనుబంధంగానేవున్నాయి. పెట్టుబడిదారీ విధానం అమలులోకి రాగానే జాతీయమార్కెట్ల ఫలితంగా భూస్వామ్య విభాగాలు నాశనం చేయబడి ఆ యూ

జాతుల భాషలు జాతీయభాషలుగా అభివృద్ధి చెందాయి. కనుక, ఆదిమ కమ్యూనిస్టు (వర్గరహిత) సమాజం దగ్గరనుంచి సోషలిస్టు సమాజం వరకు ఆ యా భాషలను ఆ యా గణాలు, తెగలు, జాతులకు సంబంధించిన అందరూ ఉపయోగించు కొంటూనే ఉన్నారు. ఈ మధ్యజరిగిన అనేక విప్లవాలతో బాటు అవి మారవలసిన అవసరమూ లేదు. ఆవశ్యకతలేనిది ఏదీ మారదుగదా! కనుక, భాష జాతీయమైనది. మొత్తంజాతికి సంబంధించినది. కాని, ఏవో కొన్ని వర్గాలకు మాత్రమే చెందినదికాదు.

భాష సామాజికం కావడంవల్ల ప్రతి మనిషీ పుట్టినదాది సామాజిక సంబంధాల ద్వారా దానిని గ్రహించి ఉపయోగించ గలుగుతున్నాడు. ఆ సంబంధాలు లేనివాడు ప్రతిమనిషీ పశు తుల్యుడే అవుతాడు. ఈ మధ్య ప్రతికలలో ప్రకటితమైన తోడేలు బాలుడు రాముని ఉదంతం యీ విషయాన్నే ప్రస్ఫుటం చేస్తుంది. సమాజం బాగుపడాలంటే నూటికి తొంభై మంది గర్భదరిద్రులుగా, నిరక్షరకుక్షులుగా, నోరున్నా, నోరూ వాయీ లేక ఉన్న యీ 'రామూ'లాంటి వారి సామాజిక భౌతిక పరిస్థితులను చక్కదిద్దవలసిన ఆవశ్యకత నిది వ్యక్తం చేస్తుంది. 'ఆనువంశికతే (Heridity) యీ సమాజంలోని ఆ హెచ్చుతగ్గులకు మూలకారణం. సామాజిక వాతావరణం కాదు. ఆనువంశికత మార్చడానికి ఏలులేనిది.' అనే బూర్జువా జీవశాస్త్రజ్ఞుల వాదంలో ఎంత పస ఉందీ యీ సంఘటన బయట పెడుతోంది.

భాష-పునాది-పై కట్టడం

భాష పునాదిలోనూ చేరదు. పై కట్టడంలోనూ చేరదు. కాని, ఆ రెండింటిమాదిరిగానే భాష సమాజానికి సేవచేస్తుంది. ఇతర సాంఘిక దృశ్యాలన్నిటి మాదిరిగా గాక అది ఇంకా ఎక్కువే పనిచేస్తుంది. పునాది ఆర్థికంగా సమాజాన్ని సేవిస్తుంది. పై కట్టడానికి సంబంధించిన రాజకీయాది వివిధ భావాలు సమాజాన్ని సేవిస్తూ వివిధ సంస్థలను సమాజానికి సృజిస్తాయి. కాని, భాష ఉత్పత్తి రంగంలోనూ, ఆర్థిక సంబంధాలలోనూ, రాజకీయ వైజ్ఞానికాది వివిధరంగాలలోనూ దైనందిన జీవితంలోనూ, వ్యవహార సాధనంగా సమాజానికి ఉపయోగిస్తుంది.

భాష ఉత్పత్తి కర్తల్లోనూ చేరదు. ఉత్పత్తి సాధనాల్లోనూ చేరదు. ఉత్పత్తి సాధనాలు భౌతిక సంపదను సృష్టిస్తాయి. భాష అలా చేయడం లేదు.

పై కట్టడం మాదిరిగా పునాది రద్దు చేయబడేదాకా భాష నిరీక్షించవలసిన పనిలేదు. 1. కొత్త మాటలెన్నో వచ్చి చేరడం 2. లోగడ ఉన్న కొన్ని మాటలు అర్థం మార్చుకోవడం 3. కొన్నిటికి నూతన ప్రాముఖ్యత రావడం 4. మరి కొన్ని పాతగిలి వ్యర్థమై పదకోశం నుంచి తొలగిపోవడం 5. వ్యాకరణ వ్యవస్థ అభివృద్ధి పొందడంలాంటి మార్పులు భాషలో ఎప్పటికప్పుడు అవసరమైనప్పుడల్లా జరుగుతాయి.

పునాది, పై కట్టడమూ ఒక యుగానికి సంబంధించినవి మాత్రమే. భాష అన్ని యుగాలకు సంబంధించినది. సాధారణంగా ముఖ్యమైన మార్పు త్వరగా - ఎంతో అవశ్యకత ఏర్పడితే తప్ప

భాషలో జరగదు. ఉదాహరణకు - నన్నయ తిక్కనలు వ్రాసిన తెలుగు భారతాన్ని కొన్ని పదాలు వ్యవహారభ్రష్టాలు ఐనప్పటికీ, వ్యాకరణ వ్యవస్థలో కొంతమార్పు వచ్చినప్పటికీ మనం యీనాటికీ చదివి అర్థం చేసుకొని ఆనందించ గలుగుతున్నాం.

పైకట్టడం ఉత్పత్తితోగానీ, ఉత్పత్తి కార్యక్రమంతోగానీ ప్రత్యక్ష సంబంధంకలిగి ఉండదు. వరోక్షంగానూ, ఆర్థిక వ్యవస్థద్వారా, పునాదిద్వారా సంబంధంకలిగి ఉంటుంది.

భాష మానవుని ఉత్పత్తి కార్యక్రమంతో ప్రత్యక్ష సంబంధం కలిగివుంటుంది. ఉత్పత్తినుంచీ పునాదివరకూ, పునాది నుంచీ పైకట్టడం వరకూగల అతని కృషియొక్క అన్నిరంగాల లోనూగల కార్యక్రమ మంతటితోనూ ప్రత్యక్షసంబంధం కలిగి ఉంటుంది. అంచేత ఉత్పత్తిలో జరిగే మార్పులను భాష తక్షణమే ప్రత్యక్షంగా ప్రతిబింబిస్తుంది. పునాదిలో మార్పు కోసం అది నిరీక్షించదు. కనుక పైకట్టడం కార్యరంగంకంటె మనిషియొక్క అన్ని కార్యరంగాలతో సంబంధంకలిగిన భాష యొక్క కార్యరంగం అతివిశాలమూ అనంతమూ అయినది.

ఉత్పత్తి రంగంలోనూ, కళాశాస్త్ర వాఙ్మయ రంగాల్లోనూ, ఒకజాతి సాధించిన నూతనసృష్టినిబట్టి నూతనపదాలు, నూతనపరిభాష, నూతనసాంకేతిక పదాలన్నీ ఆభాషలో వచ్చిచేరుతూ వుంటాయి. ముఖ్యంగా శాస్త్రీయరంగంలో మానవుడు సాధించిన విజయాలు జాతిభాషా పరిధులకు అతీతమైనవి. ఇవి ప్రపంచంలోని వివిధభాషలను ఒకదానికొకటి సన్నిహితంగావిస్తాయి. 1. ఏజాతిమనిషి ఏశాస్త్రీయ విజ

యాన్ని సాధిస్తాడో, సాధారణంగా ఆభాష తాలూకు పదాతే సాంకేతిక పదాలుగా వివిధభాషల్లోనూ చలామణి అవుతుంటాయి. ఉదా - ఎక్కురే, మోటారు మొ|| 2. ఒకవేళ అనువదించు కోడానికి వీలున్నప్పుడు వాటిని అనువదించుకొన్నా, ఆ మూలపరిభాష శబ్దార్థాలకు సరిపోయేట్లుగానే ఉంటాయి. ఉదా - హైట్రోజన్ - ఉదజని మొ|| 3. లేక ఆ శబ్దానికి సన్నిహితంగా ఉండేట్లు అక్షరానువాదం (ట్రాన్స్ లిటరేషన్) అయి మూలపరిభాషను స్ఫురింపజేసేవిగా నయినా ఉంటాయి. ఉదా - నైట్రోజన్ - నత్రజని మొ||

భాషాపరిణామం

భాష సమాజంతో పుడుతుంది. సమాజంతో అభివృద్ధి చెందుతుంది. సమాజం చచ్చిపోయినప్పుడు భాష చచ్చిపోతుంది. సమాజం లేనిచే భాషలేదు. కనుక మానవుని సమస్త కార్యాచరణతోనూ భాషకు ప్రత్యక్ష సంబంధం ఉంటుంది. అందుచేత ఇతర సామాజిక దృగ్విషయాల మాదిరిగాగాక, సామాజికోత్పత్తిలోని నిరంతరాభివృద్ధిని, అవసరాన్ని అనుసరించి భాష-ముఖ్యంగా భాషలోని పదజాలం తక్షణం నిరంతర పరిణామానికి గురిఅవుతూ ఉంటుంది. ఆయా అవసరాల్ని బట్టి కొత్తపదాలను, పదప్రయోగాలనూ చేర్చుకొంటూ నిరర్థకమైన పాతపదాలనూ, పదప్రయోగాలనూ తొలగించుకొంటూ, వ్యాకరణ వ్యవస్థను అభివృద్ధిచేసుకొంటూ భాష నిరంతరం పురోగమిస్తూ ఉంటుంది.

అయితే, భాషలో ముఖ్యమైన మార్పులు మాత్రం ఇతర సామాజిక దృగ్విషయాలలో కంటే చాల ఆలస్యంగా

జరుగుతాయి. భాషలో ముఖ్యమైనవి దాని వ్యాకరణవ్యవస్థా, మూలపదకోశమూను. పాత లక్షణాలు గల భాష నాశనమై కొత్తలక్షణాలుగల భాష నిర్మాణం కావాలంటే అందుకు కనీసం కొన్ని శతాబ్దాలయినా పడుతుంది. నూతన స్వభావంగల భాషగా ఒకటి పరిణామం చెందాలంటే, క్రమంగా నూతన స్వభావంగల ధాతువులు ప్రత్యయాలు (ఎలిమెంట్స్) వగైరా చేరిన మీదట పాతవి క్రమంగా సరిచడం ఫలితంగానే జరుగుతుంది.

సాధారణంగా ప్రతి జాతి తాలూకు భాషలోని వివిధ మాండలికాలు దానిలో లీనమై ఒకే జాతీయ భాషగా పరిణమిస్తాయి. కాని, ఆర్థికాభివృద్ధికి అవసరమైన పరిస్థితులు లేక ఇంకా ఒక సమగ్రజాతి (నేషన్) గా రూపొందని ఒకే రాజ్యంలోని ఒకే జాతి (నేషనాలిటీ) ప్రజల్లో ఒక ప్రధానభాగం వలసపోవడంవల్ల ఆ పుథయులకు భాగోళికమైన సాన్నిధ్యం లేక గానీ, లేక ఆ రాజ్యం కారణాంతరాలచే విచ్ఛిన్నమైపోవడం వల్లగానీ వారు ఒక జాతిగా అభివృద్ధి అయ్యే అవకాశం ఉండదు. అంచేత అప్పటికింకా ఒకే ఒక భాషలో సమ్మిళితమయ్యే సమయంరాక నిల్చిపోయిన వారి వివిధమాండలిక భాషలు పునరుజ్జీవితాలై ప్రత్యేక స్వతంత్ర భాషలుగా తయారవుతాయి. ఇలా ఒక మూలభాష ఒకవేళ కొన్ని భాషలుగా చీలిపోయినా, ముఖ్యంగా ఆయా భాషలకు సంబంధించిన మూలపద సముదాయం, వ్యాకరణ స్వరూపం మాత్రం అంత త్వరగా అంత హెచ్చుగా మార్పుచెందవు. యుగయుగాలుగా

శతాబ్దాలు, సహస్రాబ్దాలుగా కొద్దిమార్పులతో నిల్చిపోతాయి. విశేషించి మూలపదజాలం కంటే వ్యాకరణస్వరూపం చాల తక్కువగా చాల ఆలస్యంగా మార్పు చెందుతుంది. కనుక భాషలో పరిణామం జరగడమంటే, అది మూడు రకాలుగా జరుగుతుందన్నమాట! 1) పదకోశంలో మార్పు 2) ఆ పదకోశంలో ముఖ్యమైన మూల పద సంపదలో మార్పు. 3) వ్యాకరణ స్వరూపంలో మార్పు. ఇవి క్రమంగా ఒక దానికంటే ఒకటి చాల తక్కువగా, చాల ఆలస్యంగా జరుగుతాయి. ఒకే కుటుంబానికి చెందిన వివిధ భాషల స్వరూపస్వభావాలను సునిశితంగా పరిశీలించితే యీ విషయం విదితం కాగలదు.

నదీ ప్రవాహంలోని శిలాఖండాలు, గులకరాళ్లు మాదిరిగా యుగయుగాలుగా భాషా ప్రవాహంలో బడి తారుమారవుతున్నా, కొంతవరకు మారిపోతున్నా ఆ యీ మూల పదాలు చాలవరకు తమ సాదృశ్యాన్ని వెలువరిస్తూనేవుంటాయి. కొన్ని పదాలు, లక్షణాలు అరగి, కరగి సైకతరేణువులుగా మారి నూత్న స్వరూపాన్ని దాల్చి, నామమాత్రావశిష్టమై, ఈ సాదృశ్యాన్ని పోల్చుకోవడం కష్టసాధ్యమూ, అసాధ్యమూ కావడం, ఆ స్థానంలో కొత్త శిలా ఖండాల మాదిరిగా కొత్త మూల పదాలు వచ్చిచేరడం గూడా జరుగుతోంది. వివిధ యుగాల్లో, వివిధ ప్రాంతాల్లో, విజాతీయ సజాతీయ సంపర్కంతో విభిన్నవయవ నిర్మాణం, భిన్న సంస్కృతీ గల వివిధ ప్రజల, వ్యక్తుల ముఖాలలో అవి తమ స్వరూప స్వభావాలను, అర్థాలను ఎన్నో విధాలుగా మార్చుకోవడం జరుగుతుంది. సాధ్యమైనంతవరకు ఆ యీ సజాతీయ భాషల సాదృశ్య వైద్య

శ్యామలను గుర్తించి భూగర్భంలోని ఖనిజాలమాదిరిగా త్రవ్వి యెత్తడం నేటి భాషా శాస్త్రవేత్తల కర్తవ్యమై యున్నది. అంతేగాక, ఇతరభాషల ప్రాబల్యం క్రింద ఒక భాష శతాబ్దాలు, సహస్రాబ్దాలు నలిగి, చితికి పోయినా, తన వ్యక్తిత్వాన్ని సాధారణంగా అది నిలుపుకొంటుంది. దాని మూల పదసముదాయం, వ్యాకరణవ్యవస్థా చాలవరకు నిలిచేఉంటుంది. అందుకు తెలుగు మొదలయిన మన ద్రావిడ భాషల స్థితియే నిదర్శనం. వాటి నిర్మాణం అనేక యుగాల పరిణామ ఫలితంగా పటిష్ఠం గావడమూ వాటిని ముంచెత్తిన సంస్కృత ప్రాకృతాది ఆర్యభాషల నిర్మాణంతో కొంత విభిన్నం గావడమూ అందుకు గల ముఖ్య కారణాలు.

పరిణామ కారణాలు

పెద్దల వ్యవహారంవల్ల నే బిడ్డలు ఆయాభాషలను నేర్చుకొంటున్నారు. ఇక భాషా విపరిణామానికి ముఖ్యంగా 1. వ్యక్తి భేదము 2. సంఘభేదమూ 3. సుఖాపేక్ష మొదలయినవి కారణమవుతున్నాయి. వ్యక్తి భేదం ఉన్నా సాన్నిధ్యంవల్ల సాదృశ్యం అధికమౌతుంది. సంఘభేదంవల్ల సాదృశ్యమున్నప్పటికీ సాన్నిధ్యాభావంవల్ల విభేద మధికమవుతుంది. భవిష్యత్తులో ఈ కారణం వల్ల దాక్షిణాత్యుల కందరికీ ఒక భాష, అలాగే భారతీయుల కందరికీ ఒక భాష, ఆసియాఖండ వాసులందరికీ కలిపి ఒక భాష, తదుపరి ప్రపంచ భాష ఏర్పడడాని కవకాశం ఉంది. సుఖాపేక్షవల్ల ఉత్పత్తి వగైరా కార్యక్రమాల్లో సమష్టికృషి కోసం మనుషులు భాషలో మార్పుచేసుకొంటూ, తగిన సం

స్కార దార్ధ్యం పొందుతున్నారు. సంస్కార దార్ధ్యానికి ముఖ్యంగా ఇంద్రియాధాల జ్ఞానజనక సామర్థ్యం, వ్యక్తియొక్క గ్రహణశక్తి, ఇంద్రియార్థ సాక్షాత్కారం తరచుగా కలగడం (ఆవృత్తి) అనే మూడూ ముఖ్యకారణాలు. సాధారణంగా పెద్దవాళ్ళ కంటె పిల్లలు భాషలను శీఘ్రంగా గ్రహిస్తారు. బాల్యంలో గ్రహించినది చిరకాలం నిలుస్తుంది. ఇంద్రియ పాటవం సరిగా ఉంటేనే పై విధంగా ప్రమారూపమైన యథార్థ జ్ఞానం కలుగుతుంది. సరిగా లేకుంటే భ్రమాత్మకమైన అయథార్థజ్ఞానం మాత్రమే కలుగుతుంది. అట్టి అయథార్థ జ్ఞానం వల్ల కలిగే సంస్కారంగానీ, తజ్జన్యమైన శబ్దోచ్ఛారణ గానీ అయథార్థాలే అవుతాయి. ఉచ్ఛారణలో మార్పు రావడాని కిదొక కారణం.

వర్ణోచ్ఛారణ సాధనభూతములైన జిహ్వద్యవయవాల స్వరూప సంయోగ వైలక్షణ్యం మరొక కారణం. లాఘవాపేక్ష ఇంకొక కారణం. ప్రస్తుతి పరిస్థితి విషయంలో అసంతుష్టియే పురోగమనానికి ప్రధాన కారణం. కనుక, వ్యక్తి వ్యక్తికి ఉచ్ఛారణ విషయంలో కొంత వైవిధ్య మున్నప్పటికీ, ఒకే భాషను మాటాడే సంఘంలో పరస్పరం పరివర్తనచేసుకొంటూ ఉచ్ఛారణలు ఒకే విధంగా మార్పుచెందుతాయి. ఇలా మారడానికి నేడు రేడియోలు, సినిమాలు, నాటకాలు, ఉపన్యాసాలు, విద్యాభ్యాసం, సారస్వతం, సంప్రదాయం, గతానుగతిక స్వభావం మొ॥ వాటి ప్రభావం చాలా హెచ్చుగా ఉంది. వీటి ద్వారా ప్రజల్లో అనుకరణం హెచ్చి సత్వర భాషా విసరిణామాన్ని అరికడుతోంది. అంతేగాక బస్సులు,

రైళ్లు, స్త్రీమర్లు, విమానాలు మొ॥ ప్రయాణ సౌకర్యాల ఫలితంగా వివిధ ప్రాంతాలు, దేశాలు సన్నిహిత మవుతున్నాయి. తత్ఫలితంగా వర్ణోచ్ఛారణలో శీఘ్రగతిని మార్పులు రాకుండా ఐకవిధ్యం సిద్ధిస్తోంది. ఇందుకు ఇంగ్లీషునే ఉదాహరణగా తీసుకోవచ్చు. అది ఇంగ్లండులోనేగాక, వివిధ ఖండాల్లోని అనేక దేశాల్లో వ్యాప్తిలో వున్నా, పై సౌకర్యాలవల్ల హెచ్చుమార్పులు పొందకుండా పరస్పరం అర్థం చేసుకోబడటమే అంది. మొత్తంమీద సాన్నిధ్యం లేకపోవడమే ప్రధానంగా ఒకే భాష అనేక భాషలుగా మారడానికి కారణమవుతుంది.

జె. హెచ్. బ్రెజ్స్ డాక్స్ పదాల్లోని మార్పుకు ఈక్రింది కారణాలను పేర్కొన్నాడు. -

1. తప్పగావినడం, తప్పుగా అర్థం చేసుకొనడం 2. ఒక మాట యథాస్వరూపమున స్మృతికి రాకుండా ఉండడం 3. వాగిండ్రియాల్లోని దోషం 4. అలసత. భాషయందలి మార్పులకు నూటికి తొంభైవంతున ఇదియే కారణమని అతని యభిప్రాయం. 5. స్వర సామ్యమునుబట్టి కొత్తపదాల నేర్పరచడం 6. స్పష్టోచ్ఛారణకై ప్రయత్నం 7. నూతన భావప్రకటనా వశ్యకత ఈ కారణాల్లో కొన్నిటిని తరువాతి వారంగీ కరించలేదు.

పరిణామ సూత్రాలు

భాషాపరిణామం కొన్ని ప్రధానసూత్రాలమీద ఆధారపడే జరుగుతుంది. ఇది ముఖ్యంగా శబ్దపరిణామం అనీ, అర్థపరిణామం అనీ రెండురకాలుగా వివరించవచ్చు.

1. అనుకరణం లేక అన్యతరాక్షణం

ఉదా:- అంకురాలోపణం - అంకురార్పణం; జ్ఞానాని, గచ్ఛామి మొ॥

2. స్పష్టప్రతిపాదనేచ్ఛ - లేక దార్ఢ్యాపాదనం

ఉదా:- క్షమా క్షమా మొ॥

3. వర్ణలోపం - ఉదా:- తామరసమ్ - తామర

4. వర్ణాగమం - (ఉద్వృత్తాచ్చుల మధ్య 'య వ' లను చేర్చుట, స్వరభక్తి - లేక విప్రకర్షణం మొ॥) ఉ:- రభ:- అరదము మొ॥

5. వర్ణవ్యత్యయం - (వర్ణములు తారుమారవడం)

ఉ:- వారాణసీ - బెనారస్ మొ॥

6. వర్ణ సమీకరణం - సంయుక్తాక్షరములు ద్విత్వాక్షరములుగా మారుట. ఉ:- అగ్ని - అగ్గి మొ॥ సంస్కృత సంధికార్యములు చాలవర కీ రీతివే.

7. వర్ణాదేశం - (అచ్చుల మధ్య పరుషములకు సుశబ్దములవడం, తాలవ్యీకరణం మొ॥) ఉదా:- యమున - జమున మొ॥

స్థూలంగా ఇవి పదాలలో జరిగే మార్పుకు సంబంధించిన సూత్రాలు. ఇందులో చివరిదైన వర్ణాదేశాన్ని గురించి కొంత వివరించడం అవసరం.

ధ్వని పరిణామ సూత్రాలు

ఒకే కుటుంబానికి సంబంధించిన ఒక మూలపదంలోని కొన్ని వర్ణాలు ఆ కుటుంబంలోని వివిధ భాషల్లోగానీ, లేక తదితర కుటుంబాలకు సంబంధించిన భాషల్లోగానీ స్థూలంగా యీ క్రింది నూత్రాల ననుసరించి మార్పుచెంది వుంటాయి. ముఖ్యంత్రం మానవులందరికీ ఒకే విధంగా ఉంటుంది గాబట్టి

ఈ విషయంలో సాదృశ్యం ఉండడం చాలవరకు సంభవమైంది.

1. స్థానకరణ ప్రయత్న (చూ. ఆంధ్ర)భాషా చరిత్ర 814 పేజీ) సామ్యమును బట్టి సదృశవర్ణములు ఆదేశములుగా రావడం.

2. సన్నిహిత స్థాన కరణ ప్రయత్న జాతములైన వర్ణములు కూడా ఆదేశములుగా రావడం కొంచెం తక్కువగా జరుగుతుంది. ఇది ముఖ్యంగా ఆ యా భాషల, శౌఖల, భాషా కుటుంబాల విశిష్టతను తెలియజేస్తుంది.

3. తెలుగులో యతి నియమాని కవసరమని చెప్పిన వర్ణమైతీ) లాంటిది ఆ యా పదాల్లో ఉండే అక్షరాలకు వాటి కాదేశాలుగావచ్చే అక్షరాలకు సాధారణంగా ఉంటుంది.

4. ఈ క్రింది అక్షరాలు సాధారణంగా ఒకదాని బదులు మరొకటి వస్తుంటాయి.

1) ల=శ 2) ర=ల 3) అ=శ=డ 4) ల=న 5) ఘ, యు, ధ, భ, క, శ
 మ, స=హ 6) శ=చ=క 7) చ=క 8) య=జ=ద 9) ద=ర 10) ల+ఠ=ట 11)
 ర+డ=డ 12) ర+న=ర్ణ 13) స, త వర్ణ + మ, ట వర్ణ=మ, ట, వర్ణలు
 14) స, త వర్ణ+శ, చ వర్ణ=శ-చ వర్ణలు మొ||)

సంస్కృతం - మూలభాష

వివిధ ఇండో-యూరపియన్ భాషలను పరిశీలించి, అన్నిట్లోగానీ, చాల వాటిల్లోగానీ ఉన్న లక్షణాలే వాటి మూలభాషలో ఉండి ఉంటాయని ఊహించి మూలభాషా స్వరూపాన్ని, దాని వర్ణ సమామ్నాయాన్ని భాషాశాస్త్రవేత్తలు నిర్ధరించియున్నారు. మూలభాషలోని వర్ణాలకూ, సంస్కృత వర్ణాలకు గల ప్రకృతి వికృతి భావాన్ని ఈ క్రింది విధంగా చూపించి యున్నారు.

సం.=మూ. భా.   సం.=మూ. భా.   సం.=మూ. భా.

అ=ఎ, ఓ, య, న్,	చవర్గ=కంత్యమాధ్యమిక-కి	య=జ, య.
ఆ=ఆ, ఏ, ఓ	వర్గ + ఇ, ఈ, ఎ, ఏ, ఇ, య	వ=వి, వ
ఇ=ఇ, ఐ (తటస్థాచ్చు)	టవర్గ=రేఫ + తవర్గ (ప్రాకృ	ర=ర, ల
ఈ=ఈ, er, el	తంద్వారా); ల + తవర్గ-	ల=ల, ర
ఉ=ఉ, er, el	‘ఫాయ్యు నేటోవ్’ నూత్రం	శ=తాలవ్యక కార, స, శ
ఊ=ఊ, er, el	ట=ప + త	వర్ణ సన్నిధిలోని సకార
ఋ=ఋ, ౠ	డ=జ(z), ద, తాలవ్యక కార, మునుంచి	ప=తాలవ్యక కార + త, స
ౠ=ౠ=ఋ	జ + ద	స=స
ఏ=ఆయ్, ఎయ్, ఒయ్	భ=జ(z) + ధ	హ=ఘ(కం. మా. తా.),
ఐ=ఆయ్, ఏయ్, ఓయ్	తవర్గ=తవర్గ	ఛ, ఛ
ఓ=ఆవ్, ఎవ్, ఒవ్	పవర్గ=పవర్గ	
ఔ=ఆవ్, ఏవ్, ఓవ్	గ, ద, బ(వర్ణతృతీయ)=ఘ,	
కవర్గ=కంత్యమాధ్యమిక	ధ, ఢ- ‘గ్రాసో మవ్’	
కవర్గాలు	సూత్రం	

ఈ సందర్భంలో స్పృత్య, ఘృత్య, అయవాయావాదే శాది సంస్కృత సంధికార్యాలు గమనించ దగ్గవి.

భాషలు - పారస్పరిక ప్రభావం

వాక్యనిర్మాణంలోనూ, భావప్రకటనా విధానంలోనూ కూడా చిరకాలానుగతమైన పరభాషా సంపర్కంవల్ల కొన్ని కొత్త రీతులు ఒక భాషలో ప్రవేశిస్తాయి. ఉదా - సంస్కృత భాషాసంపర్కంవల్ల తెలుగులో కర్మణి ప్రయోగవిధానం వగైరా ప్రవేశించాయి. సమాజం ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంఘిక, సాంస్కృతిక పరిణామాలకు గురి అయినప్పుడు భాషలో పెకొలది మార్పులు రావడం మనంచూస్తూఉంటాం. అయితే,

ఈ పరిణామాలేవీ ఆయాభాషల మూలపదాలు, వ్యాకరణ వ్యవస్థ మొ॥ ప్రాథమిక స్వరూపంలో అంతహెచ్చుగా, అంత సులభంగా మార్పుతీసుక రాలేవు. ఉదాహరణకు నన్నయకాలం నాటి తెలుగుభాషయే ఆధునికాంధ్రభాషకు పునాదిగా ఉంది.

సామాజిక వ్యవస్థలో వచ్చే కొత్తకొత్త మార్పులను బట్టి కొన్ని పాతపదాలు వాటి ఉపయోగంలోకే వాడుకలో నుంచి తొలగిపోతాయి. అలాగే ఉత్పత్తి సాధనాల్లోనూ, ఉత్పత్తి విధానంలోనూ, పునాది అయిన ఆర్థిక వ్యవస్థలోనూ, పైకట్టడమైన రాజకీయ సాంఘికాది వ్యవస్థలోనూ వచ్చిన కొత్త మార్పులతో కొన్ని వాటిని తెలిపే కొత్త పదాలనేకం ఆయాభాషల్లో వచ్చి చేరుతుంటాయి. కొన్ని సందర్భాల్లో పాతపదాలకంటే ఎక్కువ అర్థవంతాలు కావడం వల్లగానీ, పాలకజాతి లేక వర్గం మూట్లాడే మాటలు కావడం వల్లగానీ, అందం, ఔచిత్యం, సంక్షిప్తత వగైరా గుణాలవల్లగానీ, ప్రఖ్యాతకవుల ప్రసిద్ధ ప్రయోగాలను బట్టిగానీ కొన్ని కొత్తపదాలు పాతవాటి స్థానంలో తరచుగా వాడబడుతూ ఉంటాయి. మరికొన్ని సందర్భాల్లో పాతపదాలే తమ పాత అర్థాలు కోల్పోయి నూతన అర్థాల్లో విరివిగా చలామణి కావడం జరుగుతుంది. అంతేగాక కొన్ని పదాల అర్థాలు ఒకదానిది మరొకదానికి సంక్రమించడం జరుగుతుంది. ఇవన్నీ సజీవభాషకు సహజమైన గుణాలు. అభివృద్ధికి లేక పతనానికి నూచనలు. సజీవభాషలు జీవనదులవంటివి. మహానదులలో ఉపనదులుచేరి ప్రవాహాన్ని విస్తృత పర్చినట్లు ఇతరభాషా

సంపర్కంవల్ల సాధారణంగా వివిధభాషలు అభివృద్ధి చెందుతాయి. విజేత్య భాషలసంగతి ఇక చెప్పనవసరంలేదు.

మొత్తంమీద భాష యావత్తునూ దృష్టిలోపెట్టుకొన్నప్పుడు, ఈ పై మార్పులన్నీ పైపై మార్పులు గానే తోస్తాయి. భాషలోని మూలపదాల్లోనూ, వ్యాకరణ నిర్మాణంలోనూ, వ్యాకరణ విధానంలోనూ, కేవల ఆర్థిక రాజకీయ సాంఘిక సాంస్కృతికాది వ్యవస్థల్లో వచ్చే మార్పులనుబట్టి అంతర్వారితంగా అంత పెద్దమార్పులు రావనేది చరిత్రప్రసిద్ధమైన సగ్గుసత్యం.

ఉదా:- ద్రావిడ భాషలు ఆర్యభాషా సంపర్కంవల్ల అనేక నూతన పదాలను చేర్చుకొన్నప్పటికీ, తమ వ్యాకరణ స్వరూపంలో కొన్ని మార్పులు చేసుకొన్నప్పటికీ, తమ ప్రత్యేకతను ఇప్పటికీ నిలుపుకొనే ఉన్నాయి. తమ ప్రభావాన్ని సైతం ఆర్య భాషలపై ఎన్నోరకాల ప్రసరింప జేయ గల్గాయి. ఆర్యభాషల్లో మూర్ధన్యాక్షర ప్రాచుర్యం మొ|| విందు కుదాహరణ. తగినంత సంఖ్యాబలం, నాగరికతాస్థాయి, భాషలపరిపక్వత-అన్నిటికి మించి కొద్దిమంది ఉన్నప్పటికీ తమ తెగను, తమ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వాన్ని, జాతీయతను సంరక్షించుకోవాలనే పట్టుదల కూడా పరజాతుల-పరభాషల దాడినుంచి తట్టుకొని భాషలు తమ వ్యక్తిత్వం నిల్పుకోగలగడానికి ముఖ్యకారణాలవుతాయి.

మొత్తంమీద ఉత్తర హిందూస్థానంలో ఆర్యభాషలూ, దక్షిణ హిందూస్థానంలో ద్రావిడభాషలూ సహస్రబ్దాల సంఘర్షణ పిమ్మట ప్రాబల్యం వహించడాని కివే కారణాలయి ఉంటాయి. పరస్పరం పదజాలాన్ని వ్యాకరణ రీతుల్ని పలురకాలుగా

మార్పుకొని అభివృద్ధి చెందాయి. దేశ్యాలపేరుతో పై రెండు రకాల భాషల్లోనూ కన్పించే పదజాలంలో చాలభాగం ఆదిమ నివాసుల, ద్రావిడులభాషలకు సంబంధించినదే అయివుంటుంది.

అర్థ పరిణామం - శబ్దార్థశాస్త్రం (Semantics)

భాష మారుతుంది అంటే—భాషలో వున్న శబ్దమూ, అర్థమూ కూడా కొన్ని పరిమితులకు లోబడి మారుతున్నాయన్నమాట! పదార్థానికి పదంలో వుండే సంబంధం శక్తి అనీ, మానవేచ్ఛయే శక్తి అనీ భాషా శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం. అది సహజమూ, సంకేతితమూ కూడా. పశు దశలో మనుషులు తమ తమ ఆలోచనల్ని, అభిప్రాయాల్ని, వాంఛలనూ కొన్ని ధ్వనులతోటి లేక శబ్దాల (పదాల) తోటి తెలుపుకొంటుండేవాళ్లు. చేష్టలను వాటికి సహాయంగా మాత్రమే ఉపయోగిస్తూ ఉండేవాళ్లు. తమ చుట్టూఉండే పశుపక్ష్యాదుల శబ్దాలను-అంభా, మే, కూకూ మొ॥ వాటిని అనుకరించి వాటి రూపాల్ని ఊహించుకొంటుండేవాళ్లు. ఇలా సాధారణమైన ధ్వనులనుండే సంశ్లిష్టమైన వివిధధ్వనులూ పుట్టుకొచ్చాయి. ఆ ధ్వనులే ఆ యా పశుపక్ష్యాదులకు పేర్లుగా మారిపోయాయి. ఉదాహరణ—ఆవు, మేక, కోకిల మొ॥

అంతేగాక మనుషుల్లో సహజంగా కలిగే వివిధ వాంఛలూ, భావాలకు అనుగుణంగా అనేకరకాల అనుభావాలు కలుగుతాయి. అందులో హాహా, ఓహో మొ॥ శబ్దాలు వస్తుంటాయి. ఆ శబ్దాలనుబట్టి వాటికి కారణమైన భావాలను తెలుసుకుంటాము. భావబోధకాలైన శబ్దాలు, కొన్ని ఆశ్చర్యార్థక

కాలు ఇలాగే పుట్టాయి. ఉదా— హాయి మొ॥ ప్రపంచంలోని అనేక భాషల్లో ఆశ్చర్యాద్యర్థకాలు కొన్ని ఇంచుమించు సమానంగా ఉండడాని కిదే కారణం.

ఏ భాషలోనైనా ఒక ప్రధానభాగం ధ్వన్యనుకరణాల నుంచే ఉత్పన్న మవుతుంది. వినికొడిలో అన్ని జాతులూ కుడి ఎడంగా సమానంగానే ఉంటాయి. కాబట్టి, అలాంటి పద సముదాయం కూడా ఇంచుమించు సమానంగానే ఉంటుంది. ఇందులో 1) ఆశ్చర్యాద్యర్థకాలు 2) పశుపక్ష్యాదుల కూతలు— వాటినిబట్టి కోకిల, కాకి మొ॥ వాటిపేర్లు. 3) ధ్వనితోకూడిన కొన్ని క్రియలు (కట్ మొ॥) 4) ధ్వన్యనుకరణాలు 5) ధ్వనితో కూడిన పనిముట్లు, ఆయుధాలు (తుపాకి మొ॥) మొ॥ చేరి వుంటాయి. అంతేగాక పేర్లుపెట్టడంలో ఆ యా వస్తువుల స్వరూపం, సాదృశ్యం, అవి చేసే పనులు వాటి ఉపయోగం వగైరా కూడా హెచ్చుగా పనిచేస్తాయి. 'అంబః, అంబా' అనే పదాలు ఎక్కువ భాషల్లో కన్పించడాని కిదే కారణం. ఆవు మొ॥ కొన్ని పశుపక్ష్యాదుల్లో సయితం యీ పదాలు వినిస్తాయి. ఇలాంటి పదాల్లో అంతర్జాతీయ భాషా లక్షణాలుండడంవల్ల కొన్ని ఆధునిక వైజ్ఞానిక పారిభాషిక పదాలు మాదిరిగా ఇవి ముందేర్పడబోయే ప్రపంచభాషకు మూలపదాలుగా భావించవచ్చు. మొత్తంమీద హల్లులతోకూడిన యీ ప్రాథమిక ధ్వనులూ లేక పదాలే మనుషుల్ని పశుపక్ష్యాదులనుండి వేరు చేశాయి. మనుషులు తెగలుగాచేరి ప్రకృతితో పోరాడి అభివృద్ధి కావడానికి తోడ్పడ్డాయి.

సహజ సంబంధాన్ని అనుసరించిన పై మాటలను బట్టి మరి కొన్నింటిని మానవులు స్వయంగా కల్పించుకొన్నారు. కల్పనలో తేడాలుండడాని కవకాశం ఉంటుంది గాబట్టి ఈ విధంగా వివిధ తెగల భాషలు విభిన్న రీతుల్లోనూ, రూపాల్లోనూ అభివృద్ధి చెందాయి.

కాలక్రమేణ శబ్దంలో మాదిరిగానే అర్థంలోనూడా ప్రకృతి వికృతులకు కొన్నిటికి చాలాభేదం ఏర్పడింది. శబ్దార్థాల సంబంధం చాలవరకు సంకేతితం కావడంవల్ల చదువుకొనని సామాన్య ప్రజల్లో యీ సంకేతాలు వ్యాప్తినొందక పోవడం వల్ల అవిద్య, అజ్ఞానం మొ॥ నవి శబ్దార్థ విపరిణామానికి కారణం అని చెప్పవచ్చు.

అంతేగాక సాధారణ ప్రజలు అత్యల్పభేదాలను పరిగణించక, సన్నిహితార్థములందు ఆయా పదాలను ప్రయోగించడం జరుగుతుంది. అంచేత మొదటి అర్థానికి సన్నిహితమైన అర్థంలో ఒకపదాన్ని ఒకరు ప్రయోగిస్తే, దానికి సన్నిహితమైన అర్థంలో ఆశబ్దాన్ని మరొకరు ప్రయోగించవచ్చు. ఈవిధంగా మొదటి అర్థానికి తరువాతి అర్థాలకు చాలాదూరమేర్పడవచ్చు. కాని, అర్థాలకుండే ఈసాన్నిధ్యం అనేక సంబంధాలలో నియమితమై యే ఉంటుంది.

1. సామాన్య విశేషభావం 2. కార్యకారణభావం 3. అవయవ వాపయవి భావం 4. సామీప్యం 5. సాదృశ్యం 6. తాత్ప్యం 7. తాదర్థ్యం 8. వైపరీత్యం మొ॥

ఈవిధంగా వాచ్యార్థాలకు సన్నిహితములూ, సంబద్ధములూ అయిన అర్థాల్లో ఆయాపదాలను ప్రయోగించడంవల్ల

ఒక్కొక్క వదానికి అనేకార్థాలు ఏర్పడుతున్నాయి. అలాగే అసంబద్ధార్థములైన రెండు విభిన్న శబ్దాలు వర్ణవివరిణామ వశాన ఒక్కొక్కప్పుడు అభిన్నములు కావచ్చు.

ప్రజలు - పండితులు

సాధారణంగా నూతనభాషలేవైనా సాధారణ ప్రజల వ్యవహార భాషల నుంచే పుడుతూ ఉంటాయి. పండితులు, కవులు ఆ భాషలలో కావ్యాలు వ్రాసి, వాటిని వ్యాకరించి సారస్వత భాషలుగా చేయడంతో కొంతమార్పు తీసుకొస్తూంటారు. చాలవరకది భాష స్థిరత్వానికి తోడ్పడుతుంది. కాని, ఆమార్పు ఆయాయుగాల ప్రజా వ్యవహారాని కనుగుణంగా లేకపోతే, వ్యతిరేకంగానూ మరీ కృతకంగానూఉంటే, కొన్నాళ్ల కది శతాబ్దాలుగా సాగే సాధారణ ప్రజల వ్యవహార ప్రవాహంముందు నిలువజాలదు. ఇందుకు నేటి మనగ్రాంథిక వ్యావహారిక భాషావైరుధ్యమే తార్కాణం. పండితులు, కవులు కొన్ని కొత్తమాటలనుకూడా కల్పిస్తూ ఉంటారు. ఆ కల్పన కూడా ప్రజాభాష ననుసరించే ఉంటుంది. కాని, మొత్తంమీద భాషలో హెచ్చుభాగం, లేక ప్రాథమికస్వరూపం వివిధఉత్పత్తి రంగాల్లో పాల్గొనే సాధారణ ప్రజలచేతనే సృష్టించబడుతోంది. ఆయారంగాల్లోని మొన గాండిందుకు విశేషదోహదం చేస్తుంటారు. సాధారణ ప్రజలవ్యవహారం తెలియనిదే పండితులు నిజమైన పండితులు కాజాలరు. పండితులు, రచయితలు నిర్మాతలు, నాయకులు లేనిదే సాధారణప్రజలు త్వరత్వరగా ముందు కడుగిడ జాలరు.

లిపి పరిణామం

నేడు ప్రపంచంలో అనేక భాషలున్నట్లే అనేక లిపులున్నాయి. ఇవన్నీ ఇప్పటి రూపుననే హఠాత్తుగా పుట్టినవి కావు. ఆ యా భాషలు పుట్టినప్పుడే పుట్టినవీ కావు. అవి పుట్టిన కొంతకాలానికి, కొన్ని మూల లిపులనుంచి లేక ఒక మూల లిపి నుంచి పుట్టి, అనేక మార్పులు చేర్పులతో కాల క్రమేణ పరిణామం చెందినట్టివే.

ప్రథమంలో ప్రాచీనులు తమ అభిప్రాయాలు దేశకాల విప్రకృష్టాలైనవారికి బోధించడాని కవలంబించిన సాధనాలనుంచి యీ లిపులు పరిణమించాయి. ఆ సాధనాలు ప్రధానంగా 1) చిత్రలేఖనం 2) గ్రంథిలిపి లేక 'క్విపు' అనే సాంకేతిక వద్దతి. అంటే, ఒక పెద్ద త్రాటికి వివిధ వర్ణాలు గల చిన్న దారాలను అభిప్రాయానుసారంగా ఆ యా స్థానాల్లో, ఆ యా సంఖ్యల్లో ముళ్లు వేసే వద్దతి.

చిత్రలేఖనం ద్వారా రూపవత్పదార్థాలూ, వాటితో గూడిన అభిప్రాయాలూ మాత్రమే బోధించబడుతుండేవి. 'గ్రంథిలిపి' ద్వారా రూపసహిత, రూపరహిత పదార్థాలు రెండూ బోధించబడవచ్చు. మొదటిది అన్ని దేశాలవారికీ, అన్ని భాషలవారికీ అర్థమవుతుంది. కాని, అనేకు లనేక విధాలుగా కూడా అర్థంచేసుకోడాని కవకాశముంది. రెండవది కేవల సాంకేతిక మగుటచే, అలా సంకేత మేర్పచుకొన్నవారికి మాత్రమే బోధ పడుతుంది. ఇది చీనాలోనూ, దక్షిణ అమెరికాలోనూ, వ్యవహారంలో ఉండేది. మొత్తంమీద యీ రెండు

పద్ధతులూ వాక్యార్థ (అభిప్రాయ) బోధకాలేగాని, పదార్థ బోధకాలుగాని, పద బోధకాలుగానీ ఏకాజక్షర బోధకాలు గానీ, వర్ణ బోధకాలు గానీ కానేరవు.

మొదట్లో చీనా, ఈజిప్టు, సుమేరియా మొ॥ దేశాల్లో పుట్టిన పదార్థ బోధక చిత్రాత్మక లిపి, ప్రథమంలో పదార్థాల్ని పోలి తదోద్బోధకమే అయినా, అలసత మొ॥ కారణాల వల్ల కాలక్రమాన అలా పోలియుండక సాంకేతిక మయింది. అందుచేత అది పదార్థ సంబంధాన్ని వదిలి పద సంబంధాన్ని పొంది క్రమంగా పదబోధక లిపిగా పరిణమించింది. ఇది ముందు అనేకార్థక పదాలతో ప్రారంభమై ముఖ్యార్థానికి సంబంధించిన చిత్రమే విశేషార్థ సూచకాలైన కొన్ని రేఖలు చేర్చి గాణారథాలకు గూడా వాడబడుతూ, క్రమంగా ఆ విశేషార్థాలను ప్రకరణాదులకు వదలడంతో పదానికొక లిపి చొ॥ ఏర్పడింది. ఏకార్థకములైన అనేక పదాలకు గూడా యీ విధంగానే ఒకే లిపి ఏర్పడింది. ఏకాచక్ర పదాలతో గూడిన చీనా భాష ఇప్పటివరకూ ఈ స్థితి (పదలిపి) లోనే ఉంది.

ప్రత్యయవిశిష్టమైన ఈజిప్టు దేశపుభాషలో సమాన ప్రాతిపదికములైన అనేక పదాలకు అనేక లిపు లేర్పడడం వ్యర్థమని గ్రహించడంవల్ల ప్రాతిపదిక కొక లిపి, ఏక వర్ణాత్మకమైన ప్రత్యయాలకు వేరువేరు లిపులూ ఏర్పడి, కాలక్రమేణ వర్ణబోధకమైన లిపి మూల పదాలకు గూడా ఉపయోగించ బడింది.

ఈ విధంగా ఈజిప్టులో మొదట ఏర్పడ్డదని భావించబడుతోన్న ఈ వర్ణబోధక లిపి సెమైట్లద్వారా అరేబియాకును,

అక్కడినుంచి వర్తకుల ద్వారా వివిధ దేశాలకు వ్యాపించింది తెలుస్తోంది. ఈ విధంగా ఈజిప్టులో 'హిరాగ్లఫిక్' లేక గురులిపి, సుమేరియాలో కునిఫారం (కోణరూప) లిపి ఉండేవి. నవశిలాయుగానికి పూర్వమే ఇవి ఉన్నట్లుకూడా ఆధారాలున్నాయి. ఈ రెండు లిపుల సమ్మేళన ఫలితంగానే నేటి యూరపు భాషలకు వాడే రోమన్ లిపి, తజ్జస్య లిపులూ ఏర్పడ్డాయి.

సెమిటిక్ దేశంలో ఆర్మీయన్ అనీ, ఫోనీషియన్ అనే రెండు లిపులు ఉండేవి. వీటినుంచే వరుసగా అశోక శాసనాల్లోని 'ఖరోష్ఠీ, బ్రాహ్మీ' లిపులు పుట్టాయి. క్రీ. పూ. 8-వ శతాబ్దంలో భారతీయ లిపి లిపులు నేర్చియుంటారని ఊహ. ఖరోష్ఠీ ఇతర సెమిటిక్ లిపులవలె కుడినుంచి ఎడమకు వ్రాయబడేది. ఉర్దూ, ఆరబిక్, పర్షియన్ వగైరా భాషల లిపులు దీనినుంచే పుట్టాయి. బ్రాహ్మీలిపికూడా మొదట్లో అలాగే ఉండి పిమ్మట ఎడమనుంచి కుడికి వ్రాయడం అశోకుని కాలంలో ప్రారంభమైనది. ఉత్తర హిందూస్థానంలోని బ్రాహ్మీలిపి నుండి దేవనాగరి లిపి, తజ్జస్యములైన తదితర ఉత్తర భారతీయ లిపులూ, దక్షిణ భారతంలోని 'బ్రాహ్మీ' నుండి తెలుగు మొదక్షిణ లిపులు పుట్టాయని తెలుస్తోంది. తాటాకుల మీద గంటంతో వ్రాయడానికి వీలుగా తెలుగు కన్నడ లిపులు గుండ్ర కత్తుగా మారాయి. తమిళలిపిలో మాత్రం కొంత విశిష్టత ఉంది. అరవంలోకంటె తెలుగులో అక్షరాలెక్కువగా ఉండడానికి కారణం అందులో సంస్కృతవదా లెక్కువగా చేరడమే!

మెక్సికో, పెరూ మొ॥ దేశాల్లో వెనుక మయలిపి ఉండేది. అది ఇంకా అర్థం చేసుకోబడలేదు. చైనా లిపి నేటికీ పైనుండి క్రిందికి వంక్తులుగా వ్రాయబడుతుంది. పేజీలు కుడి నుండి ప్రారంభమై ఎడమకు ముగుస్తాయి. చైనాలిపిలో ప్రజా చైనాప్రభుత్వం మార్పులు తలపెట్టినట్లు లిపిసంఖ్యను 300కు తగ్గించడం, రోమకలిపిలో ఆభాషను వ్రాయడం మొ॥ చేసి వయోజనవిద్యను ప్రోత్సహిస్తున్నట్లు తెలుస్తోంది.

అక్షరాలు దాదాపు ఒకటిగా ఉన్నందున వివిధరోమక (ల్యాటిన్) లిపులకు ఏక రోమక లిపి, వివిధ భారతీయ (బ్రాహ్మీజన్య) లిపులకు ఏక భారతీయ లిపి, వివిధ సెమిటిక్ లిపులకు ఏక సెమిటిక్ లిపి యీవిధంగా అచ్చు, పైపు వగైరాలకు సులభమయ్యే విధంగా సంస్కరించడం అవసరం. అటుపిమ్మట ప్రపంచ భాషలన్నిటికీనూ ఒకలిపి ఉండడం సాధ్యపడుతుంది. ఇప్పటికీ కొన్ని భాషలకు అసలు లిపులే లేకపోవడం, చాల లిపులు పైయాంత్రిక సౌకర్యాలకు అనుగుణంగా లేకపోవడం గమనించవలసి ఉన్నది. వివిధ రోమక, సెమిటిక్ లిపులకు 20-30 అక్షరాలునూ, వివిధ భారతీయ లిపులకు 36-56 అక్షరాలునూ చైనాలిపికి కొన్ని (8-20) వేల వదలిపులునూ ఉన్నాయి. కనుక, పై రెండు సంస్కరణలకు మునుముందుగా ఆయా భాషలకు లిపులను అచ్చు, పైపు వగైరాలకు వీలుగా ఉండేటట్లు సంస్కరించడం తక్షణకర్తవ్యం.

వర్గసమాజాలు-భాషలు

బానిస, జమీందారీ, పెట్టుబడిదారీ యుగాల్లో భాషా

సాంకర్యం విరివిగా జరిగింది. విజేతల భాషలు పరాజితుల భాషలను అణచివేయడం ప్రపంచంలో అనేకదేశాల్లో పలు మారులు జరిగింది. ఇప్పటికీ పెట్టుబడిదారీ దేశాల్లో యీ విధానం యింకా కొనసాగుతోంది. పరాజితుల భాషలనుండి విజేతల భాషలు ఎంతో పదసముదాయాన్ని చేర్చుకొని ఇంకా అభివృద్ధికావడం, అలాగే పరాజితుల భాషలు విజేతభాషలక్షణాలను వాటి పదసంపదను ఉభయభాషల బలాబలాలను బట్టి తమలోచేర్చుకొని, కొన్ని కొంతవరకూ, మరికొన్ని గుర్తు పట్టలేనంతగానూ మారిపోవడం జరిగింది. ద్రావిడ భాషలు వగైరా ఇందుకుదాహరణ. ద్రావిడ భాషలు ప్రాచీనములూ, పటిష్ఠములూ కావడంవల్ల అవి తమ ప్రాథమిక స్వరూపాన్ని సంరక్షించుకోగలిగాయి. కొన్ని బలహీనభాషలు ఈ సంఘర్షణకు తట్టుకోలేక పూర్తిగా మఱుగుపడిపోవడం జరిగింది. మరికొన్ని తెగలతోబాటు వారి భాషలు కూడా తమకన్నా ప్రబలములైన తెగల్లోనూ, వారి భాషల్లోనూ లీనంకావడం జరిగింది. అలాంటి వారి శాఖల, గోత్రాల పేర్లను బట్టి, వారి సనాతనాచార సంప్రదాయాలను బట్టి మాత్రమే వారి అసలు తెగలను భాషలను గుర్తించగలం. అంతేగాక ఒకే జాతికి సంబంధించిన వివిధ మాండలికాలలో బలీయమైన మాండలికమే ఆ జాతికి సంబంధించిన జాతీయభాషగా రూపొందడం జరుగుతుంది. కీవ్-బడెస్సా ప్రాంతపు మాండలికమే రష్యన్ భాషగా రూపొందడం వగైరా ఇందుకుదాహరణలు. రష్యాలోని వివిధ భాషలతో పలుమార్లు రష్యన్ భాష సాంకర్యం చెందినప్పటికీ రష్యన్ భాషయే విజయాన్ని గాంచింది. మిగతావి ఓడి పోయాయి.

ఇక మన తెలుగు విషయంలో—రాయలసీమ, తెలంగాణ, ఉత్తరకోస్తా, దక్షిణకోస్తా ప్రాంతాల ప్రజల భాషలో యూగులోనూ, పదజాలంలోనూ కొంత భేదం ఉన్నప్పటికీ పరస్పరం అర్థంచేసుకోడానికి అభ్యంతరం కలగడంలేదు. కారణం ఈ భేదం శతాంశం మాత్రమే కావడం, మిగతా పదాలూ, వ్యాకరణవ్యవస్థా ఉమ్మడి భాషనుంచి ఉపయోగించుకోవడమే. సర్కారుప్రాంతాల తెలుగులో సంస్కృతాంగ్ల ఒరియాపదాలు, తెలంగాణా తెలుగులో ఉర్దూ పదాలూ, రాయలసీమ తెలుగులో కన్నడ, తమిళ పదాలూ కొంచెం హెచ్చుగా ఉంటాయి. అయినప్పటికీ నేను మన 'విశాలాంధ్ర' లో కార్మిక ప్రజాతంత్ర సంస్థలకు ప్రాబల్యం ఉండడంవల్ల మామూలుగా భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారీ సమాజాల్లో కొన్ని మాండలికాలవల్ల చూపబడే నిర్లక్ష్య భావానికి, అనాదరణకూ తావుండదు. పై పేర్లు అన్ని మాండలికాలనుంచి పుష్టినొందిన ఏకైక జాతీయ భాష విశాలాంధ్ర భాషగా వర్ధిల్ల గలదు.

సోషలిస్టు వ్యవస్థ - భాషలు - ప్రపంచభాష

అలాగే దాక్షిణాత్య-బౌత్తరాహ భాషలనుంచి ఏకైక భారత జాతీయభాష, వివిధ దేశీయ భాషలనుంచి, ఆసియా ఖండ భాష, వివిధ ఖండాలభాషలనుంచి ఏకైక ప్రపంచ భాష ఏలక్షణాలతో ఏర్పడడానికి వీలుండో ఈ క్రింది అంశాలు స్పష్టం చేస్తాయి.

ప్రపంచ మంతటా సోషలిస్టు వ్యవస్థ ఏర్పడటప్పటికీ వివిధ జాతుల భాషలు పై పునాదులమీద పరభాషలపెత్తనం

(దాస్యం) తేకుండా పూర్తిగా వికసించి అభివృద్ధి గాంచుతాయి. అప్పుడు వివిధ రంగాల్లో వివిధ జాతుల పరస్పర సంబంధాలు, సహకారాలద్వారా వివిధ జాతుల, భాషల పలుకుబడి, భాగస్వామ్యంగల, వివిధ భాషల్లోని ఉత్తమ గుణాలతో గూడిన జోనల్-భాషలు ముందుగానూ, పిమ్మట ఆ జోనల్ భాషల ద్వారా వాటి ఉత్తమ గుణాలతో గూడిన ఉమ్మడి ప్రపంచ భాష ఒకటి ఏర్పడడానికి అవకాశం కలుగుతుంది. ఈ విషయంలో కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చేసిన యీ క్రింది ఉపదేశం గమనించవలసి యుంటుంది—

“జాతీయ సంస్కృతుల, జాతీయ భాషల సంపూర్ణాభివృద్ధి పెట్టుబడిదారీ విధానపు జాతీయపీడన రద్దునుంచి ఉదయిస్తున్న ప్రపంచ కర్తవ్యం. అది శాశ్వతమైన విశ్వజనీన మైన మానవ సంస్కృతికీ, మానవ భాషకూ పునాదిని ఏర్పరచగలదు.

సోషలిజం ఎప్పుడు వివిధ జాతుల జీవితంలో భాగమవుతుందో, ఎన్నడయితే ఆచరణ భిన్నజాతీయ భాషలమీద ఒక సాధారణ భాష ఉంటే మేలని ఆ జాతులు విశ్వసిస్తాయో అప్పుడు ఈ జాతీయ విభేదాలు, జాతీయభాషలూ నశించి పోవడం ప్రారంభిస్తాయి. సర్వజాతి సాధారణమైన ఒకే ఒక ప్రపంచ భాషకు అవకాశం కలిగిస్తాయి.”— అలాంటి భాష గూహొందడంలో ఈ క్రింది ప్రధానాంశాలు ప్రాముఖ్యత వహించవచ్చు.

1) ముఖ్యంగా ఆ యా భాషలు మాట్లాడే జాతుల జన సంఖ్య. 2) ఆ యా భాషల వ్యాప్తి. 3) ఆర్థిక రాజకీయ

పారిశ్రామిక సాంఘిక సాంస్కృతికాది రంగాల్లో ఆయా జాతులు ఆయా యుగాల్లో వహించిన, వహిస్తోన్న పాత్ర. 4) విశ్వసాహిత్యానికీ, సంస్కృతికీ ఆయా జాతులు, భాషలు కావించిన కృషి. 5) నూతన నైజ్ఞానిక విషయావిష్కరణ. 6) ఆయా భాషల పరిపక్వత, పడవిస్తృతి. 7) ఆయా భాషా కుటుంబాల్లోనూ, జోనల్ భాషల్లోనూగల మూలపదసాదృశ్యం 8) వ్యాకరణ సౌలభ్యం. 9) శాస్త్రీయ సమన్వయ దృష్టి. 10) ఆనాటి వివిధ ప్రపంచవ్యవహారాల ఆనశ్యకత. 11) వివిధ జాతుల మధ్య ఆర్థిక రాజకీయ సాంఘిక సాంస్కృతిక రంగాల్లో ఇప్పటినుంచీ జరిగే పరస్పర సంబంధాలు, సహకారాల విశిష్టత మొ॥

సమాన పదకోశాలు

సమాన (అర్థసామ్యమూ, ధ్వనిసామ్యమూ గల) పదాలతో గూడిన ఒక్కొక్క భాషా కుటుంబంలోని భాషలకు సంబంధించిన సమాన పదకోశాలు నేడు మనకు భాషల సత్వరాధ్యయనానికీ, పారిభాషిక పదజాలానికీ, భాషాశాస్త్ర పరిశోధనకూ ఉపయోగిస్తాయి. అంతే గాక, సోదరజాతి ప్రజలమధ్య సాహార్యాన్ని నెలకొల్పడానికి గూడా ఇవియెంతో ఉపకరిస్తాయి. అంతర్జాతీయతాభివృద్ధికి దోహదం చేస్తాయి. అవి స్థూలంగా యీ క్రిందివిధంగా తయారు చేయవచ్చు.

1. ఇండో-యూరపియన్ భాషాకుటుంబానికి సంబంధించిన వివిధ ముఖ్యశాఖలకూ ఒక్కొక్క దాని కొక్కొక్కటి, సిమ్ముట అన్నిటికీ కలిపి ఒకటి.

2. సెమిటిక్ భాషాకుటుంబానికి చెందిన భాషలన్నిటికీ కలిపి ఒకటి.

3. హమిటిక్ భాషల కొకటి.

4. తురేనియన్ భాషాకుటుంబంలోని వివిధ వర్గాలకు ఒక్కొక్కదాని కొక్కొక్కటి చొ॥.

మొత్తంమీద ఇలాంటి వర్గీకరణకో ఆయా కుటుంబాలకూ, శాఖలకూ వేరువేరుగా సమాన పదకోశాలను ప్రకటించడం చాలవరకు ఉపయోగిస్తుంది. భాషాధ్యయనంలో ఒక కొత్త అధ్యాయం తెరుస్తుంది. భాషాశాస్త్రవేత్తల కృషిని యీ విధమైన కృషి కొత్త పుంతల్ని పట్టించడమే గాక, వివిధ ప్రపంచ భాషల సత్వరాభివృద్ధికి, సత్సంబంధాలకూ మధ్య దశగా ఆయా ప్రాంతీయ (జోనల్) భాషల ఆవిర్భావానికి తదుపరి వకైక ప్రపంచభాషా ఆవిర్భావానికి దోహదమిస్తుంది.

ఒకే కుటుంబంలోని భాషల సాజాత్యాన్ని నిర్ధరించడానికి, సిత్యజీవితానికి అత్యావశ్యకమైన సర్వనామాది విషయాల అనుక్రమంలో యీ పదకోశాలు కూర్చడం మంచిది. భాషలను అధ్యయనం చేయడానికి కూడా ఈ పనుసా, ఈ పద్ధతియే ముఖ్యమైనది. ఇలాంటి పదకోశపద్ధతివల్ల కాలం, శ్రమ కలిపి వస్తాయి. పరస్పరసంబంధం ఆయా పదాలకు ఉండడంవల్ల గుర్తు పట్టడానికి, ఉపయోగపెట్టుకోడానికి అవి వెంటనే లొంగుతాయి.

నిసాతపద్ధతి అంతగా లేకుండా, వ్యుత్పత్తి పద్ధతిలో మూలిక వ్యవహారానికిగాను పైవిధంగా ఆయా కుటుంబాలకు, శాఖలకు, వర్గాలకు ఒక్కొక్కదానికి 1, 2 వేల మూలపదా

లతో ఒక్కొక్క పదకోశం ప్రచురించడం అవసరం. బేసిక్ ఇంగ్లీషులో ఉన్న 800 పదాలతో నేడు ఎన్నో వ్యవహారాలు చక్కబెట్టుకొంటున్నాం. అలాగే వివిధ విషయాలలో పరిమిత మూల పదాలతో గూడిన యీ పదకోశాలవల్ల కొన్ని వేల సంవత్సరాలకు పూర్వం వ్యవహారంలో ఉన్న ఆ యీ మూల భాషల స్వరూపం, పరిమితి, ఆ భాషలు మాట్లాడే పూర్వీకుల వైజ్ఞానిక స్థాయి, సాంఘిక పరిస్థితి వగైరా అర్థం చేసుకోగలగడమే గాక నేడు మనం ఆ యీ భాషల్లో సులభంగా వ్యవహరించ గలుగుతాం. అంతేగాక, ఆయా జాతీయభాషలు చక్కగా వికసించి ప్రజలలో సర్వరవ్యాప్తి గాంచడానికి, కేవలం కృతకంగా గాకుండా, సజీవంగా ఆయా జాతీయ భాషలనుంచి పైన వివరించిన విధంగా వివిధ ప్రాంతీయ భాషలు, వాటినుంచి ప్రపంచభాష ఉద్భవించడానికి వివిధ జాతిప్రజల వివిధ సంబంధాలతో బాటు యీ పదకోశాలు ఉపయోగిస్తాయి. కనుక, అలాంటి ప్రపంచభాష స్టాలిన్ చెప్పినట్లు కేవలం రష్యన్, ఇంగ్లీషు-జర్మన్, స్పానిష్, హిందీ-సంస్కృతం, చైనీస్ మొ|| భాషల్లో ఏ ఒక్కదానితోనో గాక ఆయా భాషల మూలపదాలు, ఉత్తమ లక్షణాలతో గూడి, ప్రపంచప్రజల వ్యవహార ఫలితంగా ఏర్పడుతుంది. 'ఆర్య, ద్రావిడ భాషామూలపదాలను' విడివిడిగా పాఠకుల ఉపయోగార్థమై త్వరలో ప్రచురిస్తాను.

భాషాశాస్త్ర కోణంనుంచి చరిత్రను వ్యాఖ్యానిస్తూ యీ రచన చేశాను. ఇందుకు తోడ్పడిన మిత్రుల కివే నా అభివందనాలు! ఇందలి గుణాలను గ్రహిస్తూ, సానుభూతితో చేసే సూచనల్ని హృదయ పూర్వకంగా స్వీకరిస్తాను!

ఆధారాలు (SOURCES)

గ్రంథం పేరు	రచయిత-లేక ప్రచురణకర్త
1. Concerning Marxism in Linguistics	J. V. Stalin
2. బాతుల సమస్య	" "
3. భాషా సమస్య	పండిత బవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
4. ప్రపంచ చరిత్ర	" "
5. భాషాశాస్త్ర సంగ్రహః శ్రీ తి. గు. వరదాచార్యః	M.A.(Hons)
6. ఆంధ్ర భాషా చరిత్ర 1, 2 భాగాలు	డా. చిలుకూరి నారాయణరావు ఎం. ఏ., పి. హెచ్. డి.
7. సుధి	కోరాడ రామకృష్ణయ్య, ఎం. ఏ.
8. ఆంధ్ర భాషా వికాసం	గంటి జోగి సోమయాజులు, ఎం. ఏ.
9. ఆంధ్ర ధాతుమాల	పరవస్తు చిన్నయ సూరి
10. English Idioms and How to use them	W. Mc. Mordic, M.A.
11. సిద్ధాంత కాముఠి	భట్టాచారి దీక్షితః.
12. A Sanskrit and English Dictionary (Being an Abridgment of prof Wilson's Dictionary 1870)	Pandit Ram Jasan
13. The Practical Sanskrit-English Dictionary	Vaman Shiva Ram Apte, M.A.
14. The Large Type concise English Dictionary	Charles Annandale M. A., L.L.D.
15. English-Telugu Dictionary	[P. Sankara Narayana, M. A., M. R. A. S.
16. Telugu-English Dictionary	" "
17. Concise Russian-English and English-Russian Dictionary	S. G. Zajmovskij
18. Hindi-Ruskiya Slovar (హిందీ రూసీ శబ్దకోష్)	V. M. Beskrovneya
19. వైదిక నిలయం	లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్
20. జగత్కథ	కోమాండూరి శతకోపాచార్యులు (హెచ్. జి. వెంకటనరసురరించి)
21. మానవ విజయం	షిశిన్

22. మానుష శాస్త్రం-ఆదిమనివాసులు ఎం. సోమసుందరం, ఎం. ఏ.
23. పరిణామ వాదం చెలసాని వాసుదేవరావు
24. భారతదేశం యస్. ఏ. డాంకే
25. The Aryanisation of India Nripendra Kumar Dutt, M.A.
26. Asura India Ananta Prasad Banerji Sastri,
M. A. D. Phil (oxon)
27. హిందూదేశ కథా సంగ్రహం కొమ్మరాజు లక్ష్మణరావు, ఎం. ఏ.
28. ప్రపంచ చరిత్ర గాడిచర్ల హరిసర్వోద్ధిమరావు, ఎం. ఏ.
29. ఆంధ్రుల సంక్షిప్త చరిత్ర ఏటుకూరి బలరామమూర్తి, బి. ఏ.
30. ఆంధ్రుల చరిత్ర చిలుకూరి వీరభద్రరావు
31. ప్రాచీనాంధ్ర నా కాలీవన చరిత్ర భావరాజు వెంకటకృష్ణరావు
32. ఆంధ్రుల చరిత్ర-సంస్కృతి ఖండవల్లి లక్ష్మీనరంజనం, ఎం. ఏ.
ఖండవల్లి బాలేండు శేఖరం, ఎం. ఏ.
33. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర నువ్వరం ప్రతాపరెడ్డి
34. ఆంధ్రదేశపు చరిత్ర పీఠిక తేనుమల్ల రాజనోబాలరావు, బి. ఏ.
35. ఆంధ్ర విజ్ఞానం 1-7 సంపుటాలు ప్రసాద భూపాలుడు
36. కథలూ-గాథలూ దిగవల్లి వెంకట శివరావు
37. ఆర్యకవి కుతంత్రం మూర్యదేవర రాఘవయ్య చౌదరి
38. తురుష్కు ప్రవానాస్వామికం ఆయ్యదేవర కాశేశ్వరరావు
39. చీనాదేశ చరిత్ర —
40. Brief History of Russia Vol. 1 M N Pokrovsky
41. The U. S. S. R A Geographical Survey James S Gregory,
B. A., F R, G. S,
D. W Shave, M Sc.
42. The Social & State Structure of the U. S S R. V. Karpinsky
43. Soviet Tajikistan Pavel Luknitsky
44. 'సోవియట్ భూమి', 'Peoples china', 'For a Lasting Peace, and For a people's Democracy' Etc ,
45. Year Books, Telugu, Hindi, English, Sanskrit Dictionaries, & Grammars Etc

